

जैन विवाहविधि।

સંશોધનપૂર્વક તૈયાર કરનાર—

પં. છોટેલાલ પરવાર—અમદાવાદ તથા

શા. મણીલાલ ચુનીલાલ કોઠારી—સાજોદા.

પ્રગટ કર્તા:—

લલ્લુભાઈ લક્ષ્મીચંદ ચોકસી,

ઝવેરી બજાર—મુંબાઈ.

અક્ષય તૃતીયા] વીર સં. ૨૪૬૬ [વિક્રમ સં. ૧૯૯૬

અમારી પુત્રી ચિ. બ્હેન પુષ્પાવતીના લગ્ન પ્રસંગે લ્હાણીમાં તેમજ "દિગંબર જૈન"ના ૩૩ માં વર્ષના ગ્રાહકોને ભેટ.

મૂલ્ય—જૈન વિવાહવિધિનો પ્રચાર.

जैन विवाहविधि।

સંશોધનપૂર્વક તૈયાર કરનાર—

પં. છોટેલાલ પરવાર—અમદાવાદ તથા
શા. મણીલાલ ચુનીલાલ કોઠારી—સાણોદા.

પ્રગટ કર્તાઃ—

લલ્લુભાઈ લક્ષ્મીચંદ ચોકસી,
ઝવેરી બજાર—મુંબાઈ.

અક્ષય તૃતીયા] વીર સં. ૨૪૬૬ [વિક્રમ સં. ૧૯૯૬

અમારી પુત્રી ચિ. બ્હેન પુષ્પાવતીના લગ્ન પ્રસંગે લ્હાણીમાં તેમજ "દિગંબર જૈન"ના ૩૩ માં વર્ષના ગ્રાહકોને ભેટ

મૂલ્ય—જૈન વિવાહવિધિનો પ્રચાર.

મુદ્રક : મુલચંદ કસનદાસ કાપડિયા
મુદ્રણાલય : "જૈન વિજય" પ્રી. પ્રેસ, ગાંધીચોક—સુરત.

નિવેદન

જૈન સમાજમાં લગ્નાદિ શુભ પ્રસંગોએ વાસણોની લ્હાણી કરવાની પ્રથા પ્રચલિત છે તેને બદલે હવે તો જ્ઞાનની એટલે ધાર્મિક પુસ્તકોની લ્હાણી કરવાની ખાસ જરૂર છે, આથી મેં ગત ત્રીજે વર્ષે મુંબઇમાં મારી ચિ. પુત્રી બ્હેન **નિર્મળાના** લગ્ન પ્રસંગે **'બાળબોધ જૈન ધર્મ' ભાગ ત્રીજાની** ૧૦૦૦ પ્રત છપાવી સચિત્ર ભેટ વહેંચી હતી તેજ પ્રમાણે આ વર્ષે **સુરતમાં** મારી દ્વિતીય ચિ. પુત્રી બ્હેન **પુષ્પાવતીના** શુભ લગ્ન પ્રસંગે આ **'જૈન વિવાહ વિધિ'** નામનું ધાર્મિક પુસ્તક ૧૦૦૦ પ્રત છપાવી તેને **લ્હાણી** તરીકે તેમજ **'દિગંબર જૈન' પત્રના ૩૩ મા વર્ષના ગ્રાહકોને** ભેટ વહેંચવાની વ્યવસ્થા કરી છે જેને ગુજરાતના ભાઇઓ વધાવી લેશે એમ આશા રાખું છું.

જૈન વિવાહ વિધિનું આ પુસ્તક ગુજરાતી ભાષામાં દરેક બાબતની સમજણ સહિત તૈયાર કરવાનો જે પરિશ્રમ પં. છોટેલાલજી પરવારે તથા ભાઈ મણીલાલ ચુનીલાલ સાણોદાવાળાએ લીધો છે તે માટે તેમનો તથા એ પ્રકટ કરવાની વ્યવસ્થા કરી આપવામાં ભાઇ મુલચંદ કસનદાસ કાપડિયા, સંપાદક 'દિગંબર જૈન' એઓએ જે શ્રમ ઉઠાવ્યો છે તે માટે તેમનો પણ હું ઉપકારી છું.

હવે, 'જૈન વિવાહ વિધિ'નું પુસ્તક મળતું નથી, તેથી અમે કેવી રીતે જૈન વિવાહ વિધિથી લગ્ન કરી શકીયે, એ બ્હાનું પણ રહ્યું નથી, માટે ગુજરાતના તથા બાગડના સર્વે દિ. જૈન ભાઇઓને હવે પછી દરેક લગ્ન, જૈન વિવાહ વિધિથી કરવા મારી નમ્ર વિનંતિ છે. ગમે તે બ્રાહ્મણ કે જૈન ભાઈ આ પુસ્તક ઉપરથી જૈન વિવાહ વિધિથી લગ્ન કરાવી શકશેજ એટલે કે હવે ગૃહસ્થાચાર્યની વિશેષ શોધખોળ કરવાની પણ જરૂર રહેશે નહિ.

મુંબાઇ,
તા. ૧૦-૫-૪૦

નિવેદક—
લલ્લુભાઇ લક્ષ્મીચંદ ચોકસી.

સિદ્ધયંત્ર (વિનાયક યંત્ર)

ॐ

अ
सि
आ
उ
सा

अरहन्त मंगलं
सिद्ध मंगलं
साहू मंगलं
केवलि पण्णत्तो धम्मो मंगलं
अर्हन्त लोगोत्तमा
सिद्ध लोगोत्तमा
साहु लोगोत्तम
केवलि पण्णत्तो धम्मो लोगुत्तमा
अरहन्त शरणं पव्वज्जामि
सिद्ध शरणं पव्वज्जामि
साहू शरणं पव्वज्जामि
केवलि पण्णत्तं धम्मं शरणं पव्वज्जामि

આ સિદ્ધક્ષેત્ર ચાંદીનું કે તાંબાનું બનાવી લેવું જોઈએ. ને જો ન બની શકે તો રકાબીમાં કેશરથી બનાવી લેવું.

ચિ. બ્હેન પુષ્પાવતી,

સુપુત્રી, શેઠ લલ્લુભાઇ લક્ષ્મીચંદ ચોકસી-મુંબાઇ.

જન્મ-તિથિઃ—સ ૧૯૮૦ ના માગસર વદ ૭

લગ્ન તિથિઃ— સંવત ૧૯૯૬ના વૈશાખ સુદ ૩ ને શુક્રવાર.

શ્રી વીતરાગાય નમઃ ।

जैन विवाह विधि ।

મંગળાચરણ.

प्रावर्तयज्जनहितं खलु कर्मभूमौ
षट् कर्मणा गृहिवृषं परिवर्त्य युक्त्या ।
निर्वाणमार्ग-मनवद्य-मजः स्वयम्भूः
श्रीनाभिसूनुजिनपो जयतात्स पूज्यः ॥१॥

श्रीजैनसेनवचनान्यवगाह्य जैने ।
संघे विवाहविधिरुत्तमरीतिभाजाम् ॥
उद्दिश्यते सकलमंत्रगणैः प्रवृत्तिम् ।
सानातनीं जनकृतामपि संविभाव्य ॥२॥

अन्यांगनापरिहृतेर्निजदारवृत्ते-
र्धर्मो गृहस्थजनताविहितोऽयमास्ते ॥
नाऽदिप्रवाह इति संततिपालनार्थ-
मेवं कृतौ मुनिवृषे विहितादरः स्यात् ॥३॥

વિવાહ લક્ષણ.

वाग्दानं प्रदानं च वरणं पाणिपीडनम् ।
सप्तपदीति पंचांगो विवाहः परिकीर्तितः ॥

જેમાં વાગ્દાન (સગાઇ), પ્રદાન (દાન), વરણુ (સ્વીકાર) પાણિ-પીડન (હસ્તમેળાપ) અને સપ્તપદી (સાત ફેરા) એ પાંચ કાર્ય હોય તે વિવાહ છે.

तावद्विवाहो नैव स्याद्यावत्सप्तपदी भवेत।
तस्मात सप्तपदी कार्या विवाहे मुनिभिः स्मृता ॥

જ્યાંસુધી સપ્તપદી ન થાય ત્યાં સુધી વિવાહ થયો કહેવાય નહિ. માટે વિવાહ (લગ્ન)માં સપ્તપદી કરવી જોઇએ.

વરનાં લક્ષણ.

कुलिनो रूपवान् दक्षः क्लीबत्वादिविवर्जितः।
कुटुम्बवन्धुरो मान्यो युवा सम्पत्तिसाधयः।
धर्मवान् नीतियुक्तिज्ञः प्रोत्साही सम्मतो वरः।
सुवाग्दानावमानज्ञी राजकार्यविचक्षणः ॥

કુલવાન્, રૂપવાન્, ચતુર, નપુંસકપણું વગેરે દોષે થી રહિત, કુટુંબને પ્રિય, સર્વમાન્ય, યુવાન, ઉદ્યમી. ધર્મવાન વ્યવહારકુશળ, રાજકાર્યમાં ચતુર, ઉત્સાહી, ઉદાર, સુંદર વચન બોલનારો, નીતિ-યુક્તિમાં પ્રવિણ એવો વર ઉત્તમ છે.

કન્યાનાં લક્ષણ.

पितृमात्रानुगा कन्या शीलाभरणभूषिता।
धर्म्या सुलक्षणा रम्या स्त्रीगुणैर्भासिताचपला ॥

માતાપિતાની આજ્ઞાનુસાર ચાલનારી, શીલવતી, રૂપવતી, ધર્માત્મા, સુલક્ષણી, મનોહર, સ્ત્રીગુણોથી શોભતી, ચપળપણાથી રહિત એવી કન્યા ઉત્તમ છે.

प्रीतिः समगुणेशीला–वस्थासम्पत्तियौवनैः।
सदृशे दृश्यतां केचि-दाचार्या इति संमताः ॥

વરકન્યાની ઉમર.

ગુણોમાં, શીલમાં, ઉમરમાં, સંપત્તિમાં અને યૌવનમાં સરખાં હોય એવાં વર કન્યા બંનેમાં પ્રીતિ જણાય છે એમ કેટલાક આચાર્યો કહે છે.

વર કન્યાના વિવાહ (લગ્ન)નો સમય.

વરની ઉંમર ૧૮ અઢાર વરસ ને કન્યાની ઉંમર ૧૪ ચૌદ વરસની થાય ત્યાર પછી વર કન્યાનાં લગ્ન કરવાં જોઇએ.

વાગ્દાન (સગાઇ)

વર તથા કન્યાનાં શુભ લક્ષણો ગોત્ર તથા જન્મપત્રિકા વગેરેનો યોગ મેળવીને તે બંનેનો સંબંધ નક્કી કરવો તેને વાગ્દાન કહે છે. તે લગ્ન પહેલાં પંચો તથા ઇષ્ટ જનની સમક્ષ વર તથા કન્યાના કુટુંબીઓએ કોઇ એક સ્થાને એકત્ર થઇ કરવો જોઇએ.

વાગ્દાન (સગાઇ) ને માટે જે ઠેકાણે બંને પક્ષ મળે ત્યાં તે પક્ષનો પિતા સર્વે પંચ તથા સદ્‌ગૃહસ્થોને એકઠા કરે ને તેમની સમક્ષ કન્યાનો પિતા સગાઇનો વિચાર જાહેર કરે. વરનો પિતા કબુલ કરે અને પંચો અનુમતિ આપે એટલે આચાર્ય ઉભા થઈ પુષ્પ વેરતા મંગલ કામનાને માટે મંગલાચરણ તથા મંગલાષ્ટક ભણે. પછી કન્યાનો પિતા વરને વસ્ત્ર આભૂષણ વગેરે યથાશક્તિ આપે ને તિલક (ચાંલ્લો) કરે. સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીઓ મંગલ ગીતો ગાય તથા જિનમંદિરમાં દેવશાસ્ત્ર ગુરૂનું પૂજન કરવું. બંને પક્ષ આ સંબંધનું લખાણ કરી લે છે. પછી શાંતિ સ્તવનપુર્વક સભા વિસર્જન કરે ને ગોળ ધાણા કે સાકર વહેંચે.

વસન.

ઉપર પ્રમાણે લખ્યા કર્યા પછી કોઈ સારા દિવસે વરનો પિતા પંચના રિવાજ મુજબ વસ્ત્ર તથા આભૂષણ પોતાના કુટુંબી જન સાથે મોકલી શુભ મુહુર્તમાં કન્યાને પહેરાવે છે, તેને વસન ચઢાવ્યું કહે છે. કેટલેક ઠેકાણે વસનની સાથે કે તે પહેલાં માટલી મોકલે છે

તેમાં પણ વસ્ત્ર આભુષણ તથા મીઠાઈ હેય છે. આ વિધિ થયા પછી સગાઇ નક્કી થઇ ગણાય છે.

વાગ્દાન પરિત્યાગ–સગાઈ છોડવી.

જો વર સગાઇ પછી દેશ પરદેશ ચાલ્યો જાય ને ત્રણ વરસ સુધી તેના તરફથી દૂત, કાગળ પત્ર કે સમાચાર ન આવે અથવા દૂરાચરણી, પાતકી, સંન્યાસી, ત્યાગી કે બ્રહ્મચારી થઇ જાય, નપુંસક, કોઢવાળો, આંધળો કે અપંગ થઈ જાય અથવા મરી જાય તો કન્યાનો બીજે વિવાહ કરી દેવો.

લગ્ન પત્રિકા.

વાગ્દાન પછી કોઇ સારા દિવસે કન્યાનો પિતા પોતાનાં કુટુંબી તથા ઇષ્ટજન તથા પંચો સમક્ષ કોઇ જ્યોતીષી દ્વારા વિવાહ (લગ્ન) નું શુભ મુહુર્ત નક્કી કરી તેને પત્રમાં લખી પોતાનાં માણસ અથવા અન્ય વિશ્વાસુ વ્યક્તિની સાથે વરના પિતાને ત્યાં મોકલે, આને લગ્ન પત્રિકા (પડીકું) કહે છે. વરનો પિતા પોતાના કુટુંબીજન તથા પંચોની સાક્ષીમાં તે લગ્ન પત્રિકા વાંચી વિવાહના મુહુર્તનો સ્વીકાર કરી તેનો યોગ્ય ઉત્તર લખીને આવેલા માણસને ઘટતું દ્રવ્ય (ચાંલ્લો) આપીને વિદાય કરે.

વિનાયક યંત્ર અથવા સિદ્ધયંત્રની સ્થાપના.

લગ્નના દિવસથી એક માસ અથવા ત્રણ દિવસ અથવા લગ્ન-વિધિ પહેલાં કન્યાનો પિતા સહધર્મી ધર્માત્માઓને જમાડી કન્યાને સ્નાનાદિ કરાવી શુદ્ધ વસ્ત્ર આભુષણ વગેરે પહેરાવી મંગલ ગીતો ગાતી સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીઓ સાથે વાજતે ગાજતે શ્રી જિનમંદિરમાં મોકલે. ત્યાં કન્યા શ્રી જીનેંદ્ર ભગવાનનું અષ્ટ દ્રવ્યથી પૂજન કરે, નિત્યનિયમાનુસાર શ્રી દેવશાસ્ત્ર, ગુરૂ તથા સિદ્ધોનું પૂજન કર્યા પછી અનાદિનિધન શ્રી સિદ્ધયંત્ર (વિનાયક)નું અભિષેક પૂર્વક પૂજન કરે, પછી ણમોકાર મંત્રનો ૧૦૮ કે ૯ વાર લવંગથી જાપ કરે. પછી કન્યા યંત્રરાજને વાજતેગાજતે પોતાને ઘેર લાવી પવિત્ર એકાન્ત

સ્થાનમાં સ્થાપે. તે દિવસે શ્રી જિનેંદ્રદેવનું સ્તવન કરતાં જાગરણ કરે. તથા દરરોજ ઉપર મુજબ વિધિપુર્વક પુજન કરે.

એજ પ્રમાણે વરને ત્યાં યંત્ર સ્થાપન તથા પૂજન કરવું જોઇએ. અભિષેક, પુજન વગેરે આગળ આવે છે તે જોઇને ભણવું. સિદ્ધ-યંત્રની નકલ પ્રારંભમાં આપી છે.

મંડપમૂહુર્ત.

લગ્નના ૧-૨-૩-૪ કે ૫ દિવસ પહેલાં શુભ મુહૂર્તમાં વર તથા કન્યાના ઘર આગળ મંડપ બાંધવો પડે છે જેના મુહૂર્ત માટે સર્વે જ્ઞાતિજનોને તેડી ઘર આગળ સિદ્ધક્ષેત્રને લાવી તેનો અભિષક કરી સિદ્ધ-યંત્ર પુજા જે આગળ આપેલી છે તે કરવી. ચાર ટોપલીમાં જવારા (સાત ધાન્ય) વાવવા. વર કે કન્યા જે હોય તેને તથા માતપિતાને સારા વસ્ત્રાલંકાર કરી બેસાડવા. સ્થંભ જ્યાં રોપવો હોય ત્યાં પ્રથમ વર કે કન્યાના ગોત્રના આશરે ૫ માણુસો સાથે નરાજથી ખાડો ખોદે ને તેમાં મીંઢળને આસોપાલવના નાડે બાંધી ખાડામાં માટીનું વાસણ પૈસો સોપારી કંકુ વગેરે પૂજન કરી મુકવું ને માટી ઢાંકી દેવી તથા વર કે કન્યાને પાંચ સૌભાગ્યવંતી પાસે કંકુ ચોખા ફુલ વગેરેથી વધાવવા વગેરે વિધિ કરવી.

મંડપ રચના.

મંડપ માટે વાસણ લાવવા (વરધ ભરવી.)

લગ્નને આગલે દિવસે અથવા તેજ દિવસે અથવા જ્યારે મંડપ રચવો હોય તે દિવસે શુભ મુહુર્તમાં સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીઓ મંગલ-ગીત ગાતી વાજતેગાજતે કુંભારને ઘેર જઇ તેને શ્રીફળ તથા દ્રવ્ય વગેરે રિવાજ મુજબ આપીને સંતુષ્ટ કરીને ત્યાંથી જરૂર પુરતાં ૨૧ એકવીસ માટીનાં નવાં નાનાં મોટાં વાસણ લાવે તેમાં અક્ષય નિધિ-સૂચક સાત ધાન્ય નાખવાં. એક કુંભને પુષ્પપત્ર બીજોરૂ કે શ્રીફળથી સુશોભિત કરીને લાવે.

રચના.

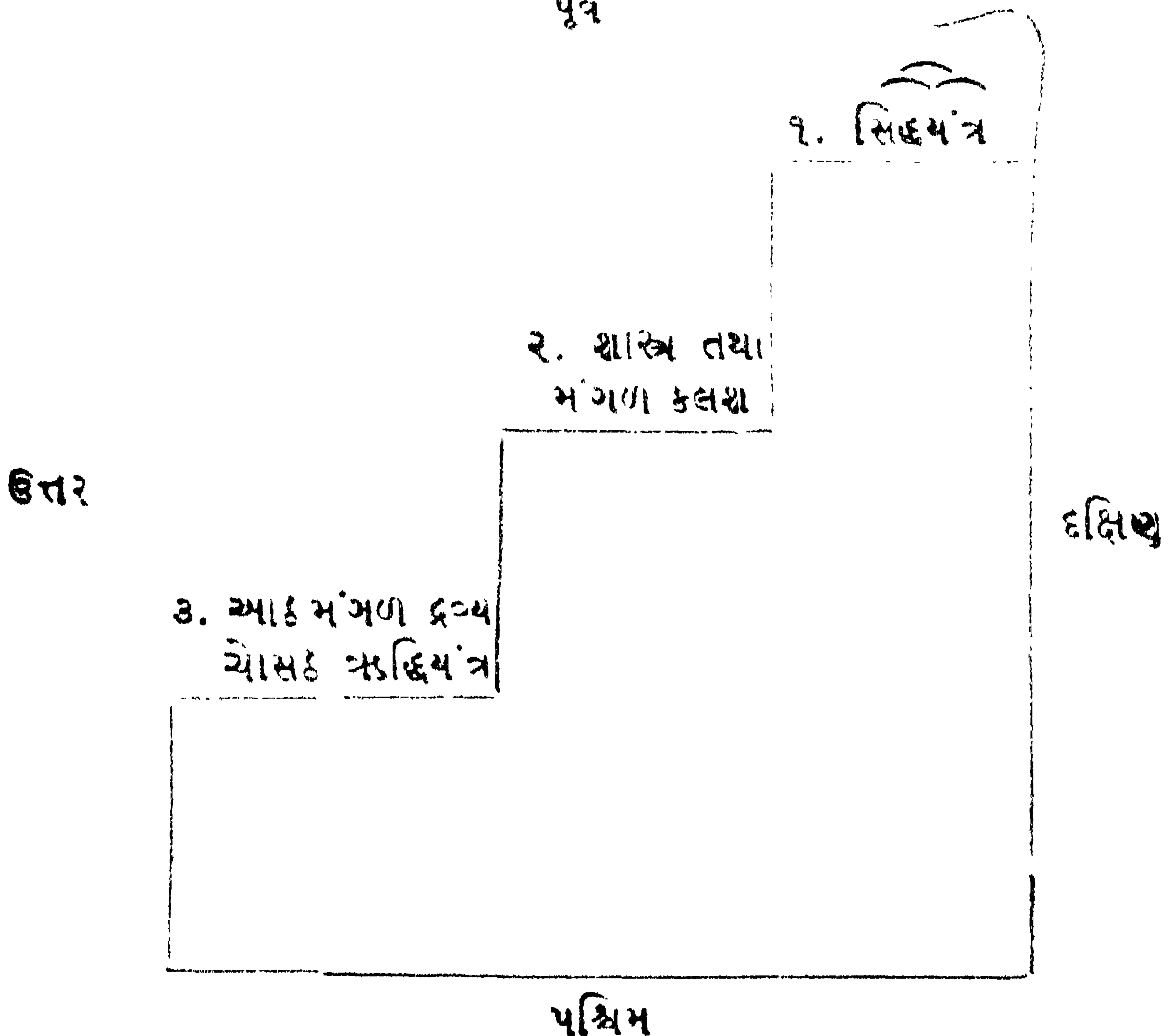
કુંભારાને ત્યાંથી વાસણ લાવ્યા પછી તેજ દિવસે કન્યાનો પિતા પોતાના ઘર આગળ ચોકમાં સુંદર વેદી મંડપની રચના કરે.

ચૉરી (વેદી)ના ચારે ખુણાઓમાં કેળ, શેરડી, કે વાંસના ચાર સ્થંભ રોપે. તે સ્થંભો પર લાલ વસ્ત્ર ને લાલ સુતર લપેટે. પછી કુંભારને ત્યાંથી લાવેલાં વાસણોમાંથી પાંચ પાંચ વાસણ ચઢઉતર દરેક સ્થંભના આધારે હાલેચાલે નહિ તેવી રીતે ગોઠવવા તથા ચૉરીની ફરતે તોરણ ધ્વજા વગેરે બાંધી મંડપને સુશોભિત કરવો.

વેદી રચના.

મંડપની મધ્યમાં પૂર્વ કે ઉત્તરાભિમુખ ત્રણ કટની (બેઠક) વાળી વેદી કરવી. વેદી કન્યાના ચાર પાંચ કે સાત મુંડા હાથના માપથી સમચોરસ બનાવવી. તે વેદી પર ત્રણ કટની (બેઠકો) પુર્વ કે ઉત્તરાભિમુખ બનાવવી. કટની આગળ હવન કુંડ બનાવવો. વેદીનો આકાર તથા માપ તથા કુંડનો આકાર વગેરે નીચે પ્રમાણે કરવાં.

વેદી આકાર.

પ્રથમ કટની (બેઠક) પર સિદ્ધ પ્રતિમા કે સિદ્ધ યંત્ર.

બીજી કટની (બેઠક) પર શાસ્ત્ર ને મંગલ કલશ.

ત્રીજી કટની (બેઠક) પર આઠ મંગલ દ્રવ્ય તથા ગુરૂ પુજન માટે ચોસઠ ઋદ્ધિઓની સ્થાપના કરવી.

ઋદ્ધિઓ રકાબી કે કાગળ પર કેસરથી લખીને મુકવી. ઉપરની વેદી કાચી ઇંટોની લગ્નમુહૂર્તથી બે દિવસ પહેલાં બનાવવી. કારણવશ ન બની શકે તો માટીનું કુંડું તથા પાટલા વગેરેથી ચલાવી લેવું.

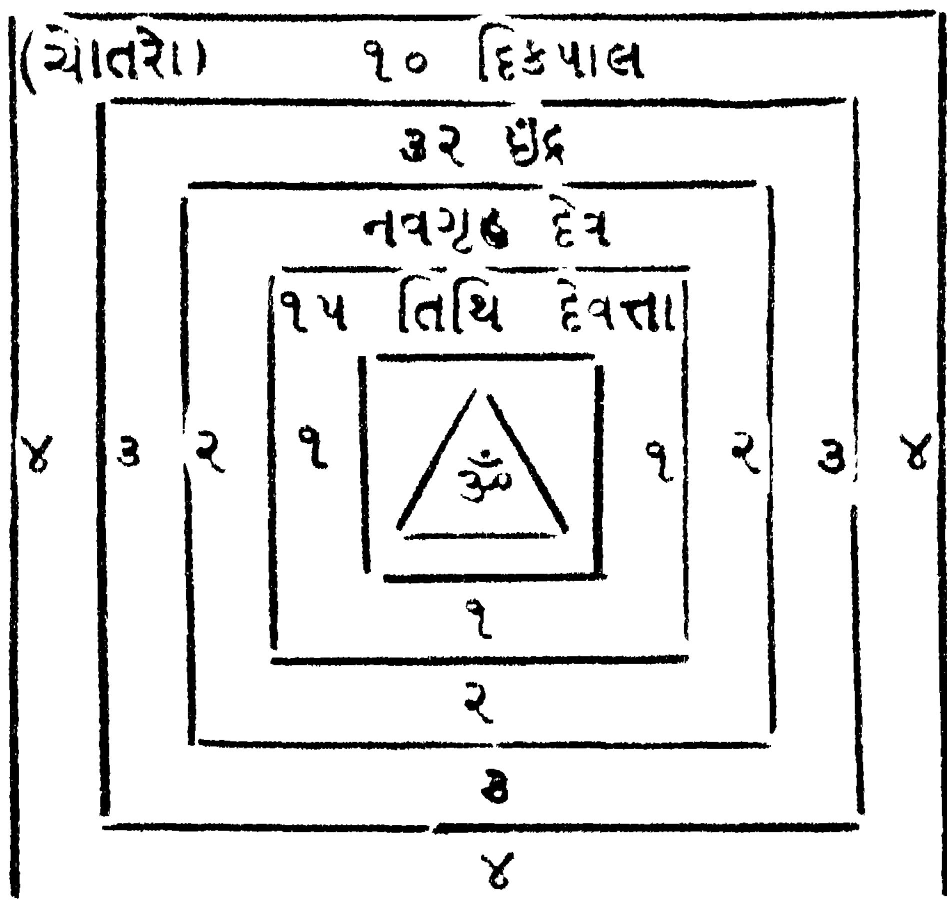
બેઠકો પૂર્વ કે ઉત્તર દિશાની સન્મુખ બનાવવી. આઠ મંગલ દ્રવ્યો તથા ૬૪ ઋદ્ધિ યંત્ર બની શકે તો મુકવું.

આઠ મંગલ દ્રવ્ય.

ઝારી, પંખો, કળશ, ધજા, ચમર, સ્થાપના, છત્ર, દર્પણ.

જો આઠ મંગલ દ્રવ્યો ન મળી શકે તો કેશર કે કંકુથી તેમની આકૃતિઓ બનાવી મુકવી.

હવનકુંડનો નકશો.

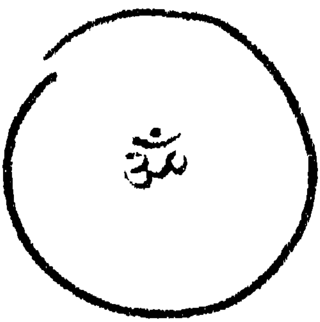

હવનકુંડ, વેદી પાસે ત્રીજી કટની આગળ કાચી ઇંટોથી લગ્નમુહૂર્તથી બે દિવસ પહેલાં બનાવવો. જો તેમ ન બની શકે તો

જમીન પર ત્રણ પ્રકારના રંગોથી ઉપર પ્રમાણે આકાર બનાવવો તથા તે ઉપર માટીનું લાલ કુંડું મૂકી હોમ કરવો ને એ રીતે કામ ચલાવી લેવું.

આદિ પુરાણમાં ત્રણ બે અથવા એક કુંડ બનાવવા એમ ત્રણે વિધિ કહી છે. તો લગ્ન ક્રિયામાં એક તીર્થંકર કુંડ બનાવવો. અથવા ચોકોણ અર્થાત તીર્થંકર કુંડની અંદર બાકીના ત્રિકોણ અને ગોળ એ બે કુંડ બનાવી લેવા. એ રીતે એક કુંડમાં ત્રણે કુંડ બની શકે છે.

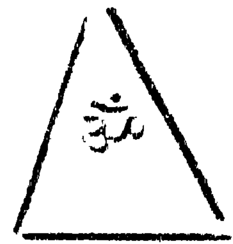
ગણધર કુંડ

તીર્થંકર કુંડ

સામાન્ય કેવલિ કુંડ

કુંડમાં સ્વસ્તિક (સાથીઓ) સાથે અગ્નિમંડલ લખવું તેની દક્ષિણ બાજુએ ધર્મ ચક્ર તથા ઉત્તર તરફ ત્રણ છત્રની સ્થાપના કરવી. કુંડ આશરે ૧૨૫ કાચી ઇંટોથી થઇ શકે છે. કુંડ બની ન શકે તો માટીનું મોટું લાલ કુંડું કામમાં લેવું.

વેદી, કટની તથા કુંડ વગેરેમાં મળી કુલ ૩૭૫ કાચી ઇંટો જોઇએ.

કારણવશ સ્ત્રીઓ વાસણ લેવા ન જઇ શકે તો કોઇ ઉત્તમ સ્ત્રી કે પુરૂષ પાસે મંગાવી લેવાં.

મંડપની રચના સમય તથા યોગ્યતાનુસાર ઉત્તમ રીતે થઇ શકે છે.

આસન.

હવનકુંડની બાજુમાં ઉત્તર કે પૂર્વ તરફ મુખ કરીને વરકન્યાને બેસવા માટે, સામી બાજુ પર ગૃહસ્થાચાર્ય માટે આસન રાખવાં. કટની તથા કુંડની સામી બાજુએ પૂજન સામગ્રી રાખવી તથા ચઢાવવી. તે સાથે પૂજારી વગેરે બેસે. વર કન્યાની આગળ પુંજાપો

ચઢાવવા એક પાટલા ઉપર થાળ મુકવો. તે સિવાય જરૂરી પ્રબંધ કરી લેવો. ગૃહસ્થાચાર્યે ફેરા વખતની કુલ સામગ્રી સંભાળીને રખાવવી જેથી વખત પર ખોટી થવું ન પડે.

મામેરૂ.

લગ્ન પહેલાં કન્યાના મામા પોતાનાં સગાંસંબંધીઓ સહિત વસ્ત્ર તથા આભુષણુ વગેરે લઇને કન્યાના પિતાને ઘેર આવેલા હોય છે. તે સ્થાનિક પંચો સમક્ષ કન્યાને, પોતાની બેન ને બનેવી તથા તેનાં સગાંસંબંધીઓને લાવેલાં વસ્ત્ર આભૂષણુ તથા નગદ દ્રવ્ય (ચાંલ્લો) યોગ્યતા તથા શક્તિ પ્રમાણે આપે છે, તેને મામેરૂં-મોસાળું આપ્યું કહે છે. કન્યાનો પિતા પણુ મામેરૂ લઇ આવનારને યથાયોગ્ય દ્રવ્ય (ચાંલ્લો) આપે છે. છાબ લેનારને પણુ ઘટતું કે રિવાજ મુજબ દ્રવ્ય આપે છે.

તેવીજ રીતે વરના મામા તરફથી પણુ મામેરૂં અપાય છે. આ મામેરૂં (મોસાળું) લગ્નવિધિ પહેલાં શુભ ચોઘડીયામાં ભરી દેવું.

વિવાહ (લગ્ન)માં માતુલ પક્ષની હાજરીની જરૂર હોય છે. ને તે માટે વરકન્યાનાં માતાપિતા પોતાનાં માતુલ પક્ષને નિમંત્રણુ આપવા પોતે જાય છે.

જાન પ્રયાણુ.

લગ્નના દિવસે અથવા એક દિવસ અગાઉ જરૂર પ્રમાણે વરના પિતાએ વરને વાહનમાં બેસાડી જાનૈયાઓ સાથે કન્યાના પિતાના ગામ જવા શુભ મુહુર્તમાં નીકળવું. જાન જવાના દિવસે વરે જિન મંદિરમાં જઇને અભિષેકપૂર્વક પૂજન કરવું જોઇએ. કારણુવશ પૂજન વગેરે ન બની શકે તો દર્શન અવશ્ય કરવાં જોઇએ. જાન નીકળવાના સમયે મંગળ શ્લોક બોલી વરને તિલક કરવું તથા વરના હાથમાં શ્રીફળ કંકુ અક્ષત વગેરે આપવું. આને શેપ ભરી કહે છે. વરે ણમોકાર મંત્રનો જાપ ૯ વાર કરી શુભમુહુર્તમાં સગાંસંબંધીઓ સાથે પ્રયાણુ કરવું.

સામૈયું—સજ્જન મેળાપ અને તોરણવિધિ.

વરનો જાનીવાસે ઉતારો થયા પછી કન્યાના પિતા સગાંસંબંધી તથા સ્થાનિક પંચોને સામૈયામાં પધારવા નિમંત્રણ કરે છે. કન્યાના પિતા સર્વને લઈ મંગળ ગીત ગાતી સ્ત્રીઓ સાથે વાજતેગાજતે વર વગેરેને મળવા જાનીવાસે જાય છે. વરપક્ષવાળા પણ કન્યા પક્ષના સજ્જનોને આવતા જોઇ ઉભા થઇ તેમનો સત્કાર કરે છે. બંને પક્ષ એકબીજાને પ્રેમથી ભેટે છે, જુહાર કરે છે. આ પ્રસગે કન્યા પક્ષ તરફથી શ્રીફળ પાન સહિત ઝારી (કળશ) તથા કુંભ (ઘડા)માં સાકરીયું પાણી લઇ જવામાં આવે છે, તે પાણી વરપક્ષવાળાઓને પાવામાં આવે છે. આ વખતે પરસ્પર નગદ દ્રવ્ય (ચાંલ્લો) આપવાનો રિવાજ છે. આ પ્રસંગે કેટલેક ઠેકાણે વરને પાઘડી બંધાવી જુહાર કરે છે.

તોરણ વિધિ.

સામૈયું કરી પાછા જતાં કન્યાનો પિતા વરપક્ષને તોરણ વિધાનમાં પધારવા નિમંત્રણ કરે. વર પણ પોતાના માણસોને લઇને મંદિરમાં દર્શન કરીને મંગલ ગીત ગાતી સ્ત્રીઓ સાથે વાજતેગાજતે કન્યાના પિતાને ઘેર જાય ને ત્યાં દરવાજે બાંધેલા તોરણને સ્પર્શ કરે તે વખતે કન્યાની માતા અન્ય સ્ત્રીઓ સાથે આવી વરને અક્ષતથી વધાર્વા પોંખે છે, તેજ વખતે કન્યા પણ સ્ત્રીઓના સમૂહમાં રહીને વરને નીરખે છે. કેટલેક સ્થળે આ સમયે વર કન્યાના પરસ્પર મુખાવલોકન કરવાનો રીવાજ છે. આ વિધિ થઇ રહ્યા પછી વર પોતાને મુકામે આવતો રહે છે.

પહ્લું (સ્ત્રી ધન)

વરને પાઘડી બંધાવવી તથા કન્યાને કલ્લાં પહેરાવવાં વગેરે રીત રિવાજો જલ્દીથી કરી નાંખવા. પછી જ્યાં પહ્લું આપવાનો રિવાજ છે ત્યાં વરનો પિતા કન્યાને સ્ત્રી ધનમાં આપવાના વસ્ત્ર તથા

આભૂષણ (દાગીના) લઇ ઇષ્ટ જન તથા મંગલ ગીત ગાતી સ્ત્રીઓ સાથે વાજતે ગાજતે કન્યાના પિતાને ત્યાં જાય છે. કન્યાનો પિતા પોતાના ઇષ્ટજન તથા ગામના પંચોને પોતાને ત્યાં નિમંત્રે છે. સર્વે પંચોની પાસે પલ્લું પંચોના રિવાજ મુજબ છે તેવી ખાત્રી કરાવી પરખાવીને પલ્લાને વધાવી લે છે. આ પ્રસંગે કન્યાનો પિતા શક્તિ અનુસાર કે પંચોના રીત રિવાજ પ્રમાણે પલ્લાની છાબ લેનારને દ્રવ્યદાન (ચાંલ્લો) કરે છે.

ગૃહસ્થાચાર્યની તૈયારી

પ્રથમ ગૃહસ્થાચાર્યે કે અન્ય માણસે સ્નાન કરી શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરી કન્યાના પિતાને ઘેર વિવાહમંડપમાં જઇ વેદી કુંડ, અષ્ટદ્રવ્ય, હવન સામગ્રી, સમિધ તથા ચતુઃકલશ મંગલ કલશ, સિદ્ધયંત્ર, શાસ્ત્ર, મંગલ દ્રવ્ય, ચૌસઠ ઋદ્ધિયંત્ર વગેરેનું સ્થાપન તથા બીજાં જરૂરી કાર્યો શુભ મુહુર્તમાં યથા સમયે કરી લેવાં ને લગ્નવિધિ માટે તૈયાર રહેવું.

હવનનો સમય.

જે દિવસે ફેરા ફરવાના હોય તથા વિવાહપૂજન હોય તેજ દિવસે શુભમુહુર્તમાં હવન કરવું જોઇએ, આગળ પાછળ નહિ.

અષ્ટ દ્રવ્ય.

જલ, ચંદન, અક્ષત, પુષ્પ, નૈવેદ્ય, દીપ, ધૂપ ને ફલ એ આઠ દ્રવ્યો છે.

સમિધ.

સફેદ ને લાલ ચંદન, પીંપળો, આંબો, ખાખરો, અરણી, આંકડો, ખેર ને કપાસનાં સુકાં ને સળી ગયા વગરનાં લાકડાં સમિધ કહેવાય છે.

સામાન્ય હવનાદિ સામગ્રી.

બદામની મીંજ, પિસ્તાં, ખારેક, કોપરાના ગોળા, દ્રાક્ષ, લવંગ, ઇલાયચી, કપુર, ધૂપ. સાકર, દૂધ, ઘી વગેરે.

કંકુ શે. ૦)=	લવીંગ શે. ૦)=	અષ્ટમંગલદ્રવ્ય
હલદર શે. ૦)=	ખારેક શેર ૦।	જનોઈ જો. ૪
કેશર તો. ૦।	પાન નંગ ૭	માટીનો કુંભ
ચોખા શેર ૨ાા	સમિધ	લાલ કપડું (કુંભ પર ઢાંકવા માટે)
ફુલમાળા નંગ ૨	સફેદ ચંદન	સફેદ કપડાના ટુકડા ૪
ફુલ	લાલ ચંદન	આસન
બદામ	પીપળો	નાડાછડી
સોપારી	ખાખરો	કંકણ (મીંઢળ) ૨
કોપરૂ શેર ૦।	અરણી (સમી)	પૂજનનાં વાસણ
શ્રીફળ નંગ ૫	આંકડો	બાજઠ
દશાંગ ધૂપ શેર ૧।	ખેર	૩૨૫ કાચી ઇંટો
ઘી શેર ૧।	કપાસ	અથવા એક લાલ કુંડું
દેશી સાકર શે. ૧।	આંબો	સિદ્ધયંત્ર
કપુર દેશી તો. ૩	સાત ધાન્ય	ઋદ્ધિયંત્ર
દ્રાક્ષ નવટાંક	ઘઉં	ચોરીનાં વાસણ
પીસ્તાં નવટાંક	ચણા	શુદ્ધ ખાદી ધોતર ૨
બદામ ,, (મીજ)	મગ	,, ,, ખેસ ૨
ઇલાયચી અધોળ	જવ,	
જાવંત્રી	જુવાર	
કેળાં	ડાંગર	
દાડમ	અડદ	
સંતરાં	——	
દુધ	તલ	
દહીં	ધરો (ઘાસ)	

કુંભ (કળશ) સ્થાપન વિધિ.

ગૃહસ્થાચાર્યે શુભ મુહુર્તમાં કુંભ ભરવા નદી કે કુવા પર કન્યા અથવા અન્ય સૌભાગ્યવંતી સ્ત્રી કે કુમરીકા સાથે જવું, ત્યાં પ્રથમ નીચેનો શ્લોક ભણી અર્ઘ આપવો.

उदकचंदनतंदुलपुष्पकैश्चरुसुदीपसुधूपफलार्घकैः
धवलमंगलगानरवाकुले जिनगृहे जिननाथमहं यजे ।

પછી નીચેનો શ્લોક તથા મંત્ર ભણી કુંભમાં શુદ્ધ જલ ભરવું.

संस्थाप्याढकवारिपूर्णकलशान्पद्मापिधानाननान् ।
प्रायोमध्यघटान्वितानुपहितान्सद्गंधचूर्णादिभिः ॥
द्रोणायां परिपूरितांश्चतुरंशः कोणेषु यज्ञक्षितेः ।
कुम्भान यस्य सुमंगले विदधते तेषु प्रसूनं वरम् ।

ॐ ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः नमोऽर्हते भगवते श्रीमते पद्ममहापद्मतिगिञ्छकेशरिपुण्डरीकमहापुण्डरीक गंगासिन्धु-रोहितरोहितास्या हरिद्धरिकान्ता सीतासीतोदा नारीनर-कान्ता-स्वर्णरूप्य कूला रक्तारक्तोदा क्षीरांभोनिधिजलं सुव-र्णघटप्रक्षिप्त सर्वगंधपुष्पाढ्यमामोदकं पवित्रं कुरु कुरु झ्रौं झ्रौं वं मं हं सं तं पं स्वाहा ।

इति जलशुद्धिं कुर्यात् ।

તેમાં લવીંગ, અક્ષત, પુષ્પ, ચંદન નાંખી જળ વગેરે ભરી લીધા પછી કળશ પર શ્રીફળ પાનં મુકી લાલ શુદ્ધ વસ્ત્રથી ઢાંકી કાચા સુતરથી સાત વખત લપેટી વાજતે ગાજતે ઘેર લાવવો. ને સ્થાપન કરવાની વાર હોય તો ઘરમાં એકાન્ત સ્થળે મૂકવો. જ્યારે સ્થાપન કરવો હોય ત્યારે ત્યાંથી કુંભને લેવડાવી નીચેનો મંત્ર ભણી વચલી

કટનીમાં શાસ્ત્રીજીની ઉત્તરે સ્થાપન કરવો. કટનીમાં સમાવેશ ન થઈ શકે તો જમીન પર સ્થાપવો.

ॐ अद्य भगवतो महापुरुषस्य श्रीमदादिब्रह्मणो मतेऽस्मिन् विधीयमानविवाहकर्मणि मासोत्तमे अमुकमासे अमुक राशिस्थितेऽर्के अमुक पक्षे अमुक तिथौ अमुक वासरे अमुकगोत्रीयः अमुकस्य प्रपौत्रः अमुकस्य पौत्रः अमुकस्य पुत्रः अमुकनामाहं होममंडपभूमिशुद्धयर्थं पात्रशुद्धयर्थं क्रियाशुद्धयर्थं शांत्यर्थं पुण्याहवाचनार्थं नवरत्नगंधपुष्पाक्षत-बीजपुरादिशोभितं शुद्धप्रासुकतीर्थजलपूरितं मंगलकलशस्थापनं करोमि श्रीं क्ष्वीं क्ष्वीं हं सः स्वाहा ।

મંગલ કળશમાં અક્ષત પુષ્પ, સોપારી તથા રૂ. ૧। નાખી સ્થાપન કરવો. ને નીચેનો શ્લોક બોલી અર્ઘ આપવો.

स्वच्छैस्तीर्थजलैरतुच्छसहजप्रोद्यंधिगंधैः सितैः ।
सूक्ष्मत्वाद्यतिशालिशालिशदकैर्गंधोद्गमैरुद्गमैः ।
हव्यैर्नव्यरसैः प्रदीपितशुभैर्दीपैर्विवद्धूपकैः ।
धूपैरिष्टफलावहैर्बहुफलैः कुम्भान्ममभ्यर्चये ।
ॐ ह्रीं नेत्राय संवौषट् अर्घ्यं निर्वपामि अर्घं ।

यस्यार्थं क्रियते कर्म सप्रीतो नित्यमस्तु मे ।
शांतिकं पौष्टिकं चैव सर्वकार्येषु सिद्धिदः ॥

આશીર્વાદ. ઇતિ કલશપૂજા

વર ઉઘલાવો.

લગ્ન મુહુર્તથી ચાર કે પાંચ કલાક પહેલાં શુભ મુહુર્તમાં વર

ઉધવાવો કરવો. વર સ્નાન કરી શુદ્ધ વસ્ત્રો તથા આભૂષણ વગેરે ધારણ કરી શ્રી જિન મંદિરમાં જીનેંદ્ર દેવનાં દર્શન કરી સવારી પર ચઢી કુટુંબીજન સહિત કન્યાના પિતાને ઘેર આવે કન્યા પણ સ્નાન કરી શુદ્ધ વસ્ત્ર આભૂષણ પહેરી શ્રી જિનેંદ્ર દેવનાં દર્શન કરી આવી તૈયાર રહે.

જ્યરે વર તોરણ નીચે આવે ત્યારે કન્યાની માતા સૌભાગ્યવંતી સ્ત્રીઓ સાથે આવી વરના પગ ધૂએ તથા પોંખી લે. તે વખતે ગૃહસ્થાચાર્યે મંગલ શ્લોક ભણવો. વરની પાસેનું શ્રીફળ વગેરે કન્યાની માતાના પાલવમાં આપી દેવું.

પછી વરનો મામો વરને યંત્ર સ્થાપના આગળ લઇ જઇ બેસાડે. કન્યાનો મામો પણ કન્યાને ત્યાં સ્થાપના આગળ વરની જમણી બાજુએ બેસાડે ત્યાં સિદ્ધપૂજન કરાવી ત્યાંથી યંત્રરાજને વર અથવા આચાર્યે ચોરી મંડપમાં વાજતેગાજતે લાવી યંત્ર સાથે ઉભા રહેવું. પછી નીચેની શુદ્ધિ ક્રિયા કરવી.

શુદ્ધિમંત્ર

હસ્ત શુદ્ધિ.

अपवित्रः पवित्रो वा सुस्थितो दुस्थितोऽपि वा ।
ध्यायेत पंचनमस्कारं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।
यः स्मरेत परमात्मानं स बाह्याभ्यंतरे शुचिः ॥
ॐ ह्रीं झ्रौं अझुझुर असुझुर मुकुरु भव तथा हस्त शुद्धिं करोमि स्वाहा ।

હસ્ત શુદ્ધિ

ॐ नमोऽर्हते भगवते सुरेन्द्रमुकुटरत्नप्रभाप्रक्षालित पादपद्माय अहमेवं शुद्धोदकेन पादप्रक्षालनं करोमि स्वाहा। (પાદ શુદ્ધિ)

ॐ ह्रीं अर्हं भूः प्रतिपद्ये चतुर्विंशति तीर्थंकृच्चरणशरणं प्रतिपद्य ममाङ्गानि शोधयामि स्वाहा।

(શરીર શુદ્ધિ)

ॐ ह्रौं क्ष्वीं आसनस्थानभूः शुद्ध्यतु स्वाहा

(ભૂમિ શુદ્ધિ)

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रौं ह्रः नमोऽर्हते भगवते श्रीमते पवित्रजलेन पात्रशुद्धिं करोमि स्वाहा। (પાત્ર શુદ્ધિ)

ॐ ह्रौं अर्हं झ्रौं झ्रौं वं मं हं सं तं पं क्ष्वीं क्ष्वीं हं सं असिआउसा शुद्धोदकेन शुद्धपात्रे निक्षिप्तपुष्पादिपूजाद्रव्याणि शोधयामि स्वाहा। (દ્રવ્ય શુદ્ધિ)

વેદિકાશુદ્ધિ.

ॐ ह्रौं नीरजसे नमः।	ભૂમિ શુદ્ધિ
,, ,, दर्पमथनाय नमः।	આસન ,,
,, ,, सीलगंधाय नमः।	અગ્ર ભૂમિ શુદ્ધિ
,, ,, विमलाय नमः।	પુષ્પં
,, ,, अक्षताय नमः।	અક્ષતં
,, ,, श्रुतधूपाय नमः।	ધૂપં
,, ,, ज्ञानोद्योताय नमः।	દીપં

ॐ ह्रीं परमसिद्धाय नमः। नैवेद्य

,, ,, अभीष्टफलदाय नमः। फल

શુદ્ધિ ક્રિયા કર્યા પછી વિનાયક યંત્રની, નીચેની સ્તુતિ તથા શ્લોક ભણી સ્થાપના કરવી.

ॐकारं बिंदुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः॥
कामदं मोक्षदं चैव ॐकाराय नमो नमः॥

अर्हमित्यक्षरं ब्रह्म वाचकं परमेष्ठिनः।
सिद्धचक्रस्य सद्बीजं सर्वतः प्रणमाम्यहम्॥

श्री वीतरागममलं समनंतबोधम्।
ब्रह्मादि देवनत पादसरोजयुग्मम्॥
भक्त्या प्रणम्य जिनराजमहं समाप्ता-।
द्वक्ष्ये जिनेन्द्रस्तवनं तनुधी समेतः॥

रागादिदोषरहितं सुरराजवंद्यं।
नत्वा जिनेन्द्रममलं कृतकर्मनाशम्॥
पुष्पांजलिं जिनवरांघ्रियुगे क्षिपामि।
श्रीमूलसंघवरभव्य जगत्प्रशांतये॥

श्रीपादपद्मयुगलं सलिलैर्जिनस्य।
प्रक्षाल्य तीर्थजलपूततमोत्तमांगम्॥
आह्वाननं च कुसुमाक्षतचंदनाद्यैः।
संस्थापनं च वि धियुक्तमहं करोमि॥

ॐ ह्रां पंचपरमेष्ठियंत्रेभ्यो अर्घ्यं निर्वपामि।

અર્ઘ્યપૂર્વક સ્થાપના કરી પુષ્પાંજલિ આપવી. પછી વર કન્યાએ ત્રણ પ્રદક્ષિણાપૂર્વક યંત્રરાજને નમસ્કાર કરવા. ચોરીમાં પૂર્વ કે ઉત્તરાભિમુખ કન્યા વરની જમણી બાજુએ રહે તેવી રીતે બંનેને બેસાડવાં.

ગૃહસ્થાચાર્યે વરકન્યાને નીચેનો શ્લોક ભણી કપાળમાં તિલક કરવાં.

मंगलं भगवान् वीरो मंगलं गौतमो गणी।
मंगलं कुंदकुंदाद्यौ जैनधर्मोऽस्तु मंगलम् ॥

તિલક કર્યા પછી મંગલાષ્ટક ભણવું.

मंगलाष्टकम्—

श्रीमन्नम्रसुरासुरेन्द्रमुकुट—प्रद्योतरत्नप्रभा
भास्वत्पादनखेन्दवः प्रवचनांभोधीन्दवः स्थायिनः।
ये सर्वे जिनसिद्धसूर्यनुगतास्ते पाठकाः साधवः
स्तुत्या योगिजनैश्च पंचगुरवः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥१॥
नाभेयादिजिनाःप्रशस्तवदनाःख्याताश्चतुर्विंशतिः
श्रीमन्तो भरतेश्वरप्रभृतयो ये चक्रिणो द्वादश।
ये विष्णुप्रतिविष्णुलांगलधराः सप्तोत्तरा त्रिंशति-
स्त्रैलोक्याभयदास्त्रिषष्ठिपुरुषाः कुर्वन्तु ते मंगलं ॥२॥
ये पंचौषधिऋद्धयः श्रुततपोवृद्धिंगता पंच ये
ये चाष्टांगमहानिमित्तकुशलाश्चाष्टौ विधाश्चारिणः।
पंचज्ञानधराश्च येऽपि विपुला ये बुद्धिऋद्धीश्वराः
सप्तैते सकलाश्च ते मुनिवराः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥३॥

ज्योतिर्व्यन्तरभावनामरगृहे मेरौ कुलाद्रौ स्थिताः
जम्बूशाल्मलिचैत्यशाखिषु तथा वक्षाररूप्याद्रिषु ।
इष्वाकारगिरौ च कुण्डलनगे द्वीपे च नन्दीश्वरे ।
शैले ये मनुजोत्तरे जिनगृहाः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥४॥

कैलाशे वृषभस्य निर्वृतिमही वीरस्य पावापुरे
चम्पायां वसुपूज्यसज्जिनपतेः सम्मेदशैलेऽर्हताम्
शेषाणामपि चोर्जयन्तशिखरे नेमीश्वरस्यार्हतः ।
निर्वाणावनयःप्रसिद्धविभवाः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥५॥

यो गर्भावतरोत्सवो भगवतां जन्माभिषेकोत्सवः ।
यो जातः परिनिष्क्रमेण विभवः यः केवलज्ञानभाक् ॥
यः कैवल्यपुरप्रवेशमहिमा संभावितस्स्वर्गिभिः ।
कल्याणानि च तानि पंच सततं कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥६॥

सम्यक्दर्शनबोधवृत्तममलं रत्नत्रयं पावनम् ।
मुक्तिश्रीनगराधिनाथजिनपत्युक्तोपवर्गप्रदः ॥
धर्मः सूक्तिसुधा च चैत्यमखिलं चैत्यालयं श्र्यालयम्
प्रोक्तं च त्रिविधं चतुर्विधममी कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥७॥
देव्योष्टौ च जयादिका द्विगुणिता विद्यादिका देवताः
श्रीतीर्थंकरमातृकाश्च जनका यक्षाश्चयक्ष्यस्तथा ॥
द्वात्रिंशत् त्रिदशाग्रहातिथिसुरादिकन्यकाश्चाष्टधा ।
दिक्पाला दश चेत्यमी सुरगणाः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥८॥
जायन्ते जिनचक्रवर्तिबलभृद्भोगीन्द्रकृष्णादयो
धर्मादेवदिगंगनांगविलस—च्छश्वद्यशश्चन्दनाः ॥

तद्धीना नरकादियोनिषु नरा दुखं सहन्ते ध्रुवं
ते स्वर्गात्सुखरामणीयकपदं कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥९॥

सर्पो हारलता भवत्यसिलता सत्पुष्पदामायते
संपद्येत रसायनं विषमपि प्रीतिं विधत्ते रिपुः ।
देवा यान्ति वशं प्रसन्नमनसः किंवा बहु ब्रूमहे
धर्मादेव नभोऽपि वर्षति नगैः कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥१०॥

आकाशं मूर्त्यभावादघकुलदहनादग्निरुर्वी क्षमाख्या
नैःसंगाद्वायुरापःप्रगुणशमतया स्वात्मनिष्ठैः सुयज्वा ।
सोमःसौम्यत्वयोगाद्रविरिति चविदुस्तेजसः सन्निधानाद्
विश्वात्मा विश्वचक्षुर्वितरतु भवतां मंगलंश्रीजिनेशः ॥११॥

त्रैलोक्याधिपपूजिता मुनिनुता विद्वज्जनाऽलंकृता
संगीता कविता सदाकृतिकृता स्याद्वादसंभाषिता ॥
विद्यापूरितशोभिता चतुरिता त्रैलोक्यसंसेविता ।
श्रीमच्छारदमूर्तिरक्षिसुभगा कुर्यात्सदा मंगलम् ॥१२॥

श्रीचक्रेश्वरी रोहिणी शुभगुणी प्रज्ञप्ति चिंतामणी ॥
वज्रशृंखलशोभिता च सुमहावेगा च गौरीश्वरी ।
ज्वालामालिनि विश्वलक्षितमहाकाली च गौरीश्वरी ।
गांधारी च विरोधिनी च महिता कुर्वन्तु ते मंगलम् ॥१३॥

ઉપરથી કોઈપણ આઠ શ્લોક ભણવા પછી નીચે પ્રમાણે આગળ ભણવું.

इत्थं श्रीजिनमंगलाष्टकमिदं सौभाग्यसंपत्करं
कल्याणेषु महोत्सवेषु सुधियस्तीर्थंकराणां मुखाः ।

ये श्रुण्वन्ति पठन्ति तैश्च सुजनैः धर्मार्थकामान्विता
लक्ष्मीराश्रियते व्यपायरहिता निर्वाणलक्ष्मीरपि ॥१४॥

वधूवरयोः शुभं भवतु । अतिथिभिः शुभचिंतनं भवतु ।

યંત્ર અભિષેક.

ॐ भूर्भुवः स्वरिह एतद्विघ्नौघवारकं यंत्रं अहं परिषिंचयामि इति शुद्धोदकं समर्पयामि ।

,,	,,	घृतं	,,
,,	,,	इक्षुरसं	,,
,,	,,	दुग्धं	,,
,,	,,	दधिं	,,
,,		सर्वौषधिं	,,
,,		गन्धोदकं	,,

पुष्पवृष्टिं करोमि च

અભિષેક પછી નીચેનો મંત્ર ભણી યંત્રની સ્થાપના કરીને પૂજા કરવી.

સિદ્ધ યંત્ર પૂજા.

परमेष्टिन जगत्त्राण करणे मंगलोत्तम ॥
इतः शरण तिष्ठंत संनिहितोऽस्तु पावन ॥

ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तम शरणभूताः
अत्रावतरतावतरत संवौषट् आह्वानं ।
,, ,, ,, अत्र तिष्ठत तिष्ठत ठःठः स्थापनम् ॥
,, ,, ,, अत्र मम संनिहिता भवत भवत
वषट् सन्निधापनम ॥

અષ્ટક.

पंकेरुहायातपरागपुंजैः सौगंध्यमद्भिः सलिलैः पवित्रैः
अर्हत्पदाभाषितमंगलादीन प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः जलं निर्वपामि ।

काश्मीरकर्पूरकृतद्रवेण संसारतापापहृतौ युनेन ।
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः चंदनम् ।

शाल्यक्षतैरक्षतमूर्तिमद्भि-रब्जादिवासेन सुगन्धवद्भिः ।
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः अक्षतान ।

कदम्बजात्यादिभवैः सुरद्रुम-र्जातैर्मनोजातविपाशदक्षैः ।
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन् प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः पुष्पम ।

पीयूषपिंडैश्च शशांककांतिस्पर्द्धद्भिरिष्टैर्नयनप्रियैश्च
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन् प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः नवेद्यम् ।

ध्वस्तांधकारप्रसरैः सुदीपर्घृतोद्भवैः रत्नविनिर्मितैर्वा ।
अर्हत्पदाभाषितमंगलादीन् प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः दीपम् ।

स्वकीयधूमेन नभोऽवकाशव्यपद्धिरुद्यैश्च सुगन्धधूपैः ।
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन् प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः पंच
परमेष्ठिभ्यो धूपम् ।

नारंगपूगादिफलैरनर्घ्यैर्-हृन्मानसादिप्रियतर्पकैश्च ।
अर्हत्पदाभाषित मंगलादीन् प्रत्यूहनाशार्थमहं यजामि ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः फलम् ।

अंभश्चंदनतंदनाक्षततरूद्भुतैर्निवेद्यैर्वरैर्-
र्दीपधूपफलोत्तमैः समुद्दितैरेभिः सुवर्णस्थितैः ।
अर्हत्सिद्धसुसूरिपाठकमुनीन् लोकोत्तमान्मंगलान्
प्रत्यूहौघनिवृत्तये शुभकृतः सेवे शरण्यानहम् ॥
ॐ ह्रीं अर्हं असिआउसा मंगलोत्तमशरणभूतेभ्यः
पंचपरमेष्ठिभ्यः अर्घ्यम् ।

अथ प्रत्येक पूजनम् ।

कल्याणपंचककृतोदयमाप्तमीश-
मर्हंतमच्युतचतुष्टयभासुरांगम् ।
स्याद्वादवागमृतसिन्धुशशांककोटि-
मर्चेजलादिभिरनंतगुणालयं तम् ॥१॥

ॐ ह्रीं श्रीअनंतचतुष्टयसमवशरणादिलक्ष्मी-
बिभ्रतेऽर्हत्परमेष्ठिने अर्घ्यम् ।

कर्माष्टकेंधनचयमुत्पथमाशु हुत्वा,
सद्ध्यानवह्निविसरे स्वयमात्मवंतम् ।
निश्रेयसामृतसरस्यथ संनिनाय,
तं सिद्धमुच्चपददं परिपूजयामि ॥२॥

ॐ ह्रीं श्रीअष्टकर्मकाष्ठगणभस्मीकृतेसिद्धपरमेष्ठिनेऽर्घ्यम् ।

स्वाचारपंचकमपि स्वयमाचरंति-
ह्याचारयंतिभविका-न्निजशुद्धिभाजः ।
तानर्चयामि विविधैः सलिलादिभिश्च,
प्रत्यूहनाशनविधौ निपुणान् पवित्रैः ॥३॥

ॐ ह्रीं श्रीपंचाचारपरायणाय आचार्यपरमेष्ठिनेऽर्घ्यम् ।

अंगांगबाह्यपरिपाठनलालसाना-
मष्टांगज्ञानपरिशीलनभावितानाम् ।
पादारविंदयुगलं खलु पाठकानां,
शुद्धैर्जलादिवसुभिः परिपूजयामि ॥४॥

ॐ ह्रीं श्रीद्वादशांगपठनपाठनोद्यताय उपाध्याय-
परमेष्ठिनेऽर्घ्यम् ।

आराधनासुखविलासमहेश्वराणां,
सद्धर्मलक्षणमयात्मविकस्वराणाम् ।
स्तोतुं गुणान् गिरिवनादिनिवासिनां वै,
एषोऽर्घतश्चरणपीठभुवं जयामि ।।५।।

ॐ ह्रीं श्रीत्रयोदशप्रकारचारित्राराधकसाधु-
परमेष्ठिनेऽर्घ्यम् ।

अर्हन्मंगलमर्चामि, जगन्मंगलदायकम् ।
प्रारब्धकर्मविघ्नौघ-प्रलयप्रदमम्बुखैः ।।६।।

ॐ ह्रीं श्रीअर्हन्मंगलाय अर्घ्यम् ।

चिदानंदलसद्वीचि-मालिनं गुणशालिनम् ।
सिद्धमंगलमर्चेऽहं, सलिलादिभिरुज्वलैः ।।७।।

ॐ ह्रीं श्रीसिद्धमंगलाय अर्घ्यम् ।

बुद्धिक्रियारसतपो-विक्रियौषधिमुख्यकाः ।
ऋद्धयो यं न मोहन्ति साधुमंगलमर्चये ।।८।।

ॐ ह्रीं श्रीसाधुमंगलाय अर्घ्यम् ।

लोकालोकस्वरूपज्ञ-प्रज्ञप्तं धर्ममंगलम् ।
अर्चे वादित्रनिर्घोषपूरिताशं वनादिभिः ।।९।।

ॐ ह्रीं श्रीकेवलिप्रज्ञप्तधर्ममंगलाय अर्घ्यम् ।

लोकोत्तमोऽर्हन् जगतां भवबाधाविनाशकः ।
अर्च्यतेऽर्घेण स मया कुकर्मगणहानये ।।१०।।

ॐ ह्रीं श्रीअर्हल्लोकोत्तमाय अर्घ्यम् ।

विश्वाग्रशिखरस्थायां सिद्धो लोकोत्तमो मया ।
मह्यते महसामंद- चिदानंदथुमेदुरः ॥११॥

ॐ ह्रीं श्रीसिद्धलोकोत्तमाय अर्घ्यम् ।

रागद्वेषपरित्यागी-साम्यभावावबोधकः ।
साधुलोकोत्तमोऽर्घेण पूज्यते सलिलादिभिः ॥१२॥

ॐ ह्रीं श्रीसाधुलोकोत्तमाय अर्घ्यम् ।

उत्तमक्षमया भास्वान सद्धर्मो विष्टपोत्तमः
अनंतसुखसंस्थानं यज्यतेऽम्भः सुमादिभिः ॥१३॥

ॐ ह्रीं श्रीकेवलिप्रज्ञप्तधर्मलोकोत्तमाय अर्घ्यम् ।

सदार्हन् शरणं मन्ये नान्यथा शरणं मम ।
इति भावविशुद्धयर्थ-मर्हयामि जलादिभिः ॥१४॥

ॐ ह्रीं श्रीअर्हत शरणाय अर्घ्यम् ।

व्रजामि सिद्धशरणं परावर्त्तनपंचकम् ।
भित्त्वा स्वसुखसदोहसंम्पन्नमिति पूजये ॥१५॥

ॐ ह्रीं श्रीसिद्धशरणाय अर्घ्यम् ।

आश्रये साधुशरणं सिद्धांतप्रतिपादनैः ॥
न्यक्कृताज्ञानतिमिर-मिति शुद्धया यजामि तम् ॥१६॥

ॐ ह्रीं श्रीसाधुशरणाय अर्घ्यम ।

धर्म एव सदा बन्धुः स एव शरणं मम ।
इह वान्यत्र संसारे इति तं पूज्येऽधुना ॥१७॥

ॐ ह्रीं श्रीकेवलिप्रज्ञप्तधर्मशरणाय अर्घ्यम् ।
णमो अरहंताणं, णमो सिद्धाणं, णमो आइरियाणं,
णमो उवज्झायाणं णमो लोए सव्वसाहूणम् ।

चत्तारि मंगलम्-अरहंत मंगलम्, सिद्धमंगलम्, साहु मंगलम्, केवलिपण्णत्तो धम्मो मंगलम् । चत्तारि लोगुत्तमा, अरहंत लोगुत्तमा, सिद्ध लोगुत्तमा, साहु लोगुत्तमा, केवलि-पण्णत्तो धम्मो लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि, अरहंत-सरणं पव्वज्जामि, सिद्धसरणं पव्वज्जामि, साहु सरणं पव्वज्जामि, केवलि पण्णत्तो धम्मोसरणं पव्वज्जामि ।

संसारदुःखहनने निपुणं जनानाम् ।
नाद्यंतचक्रमिति सप्तदशप्रमाणम् ॥
संपूजये विविधभक्तिभरान्नु नम्रः ।
शांतिप्रदं भुवनमुख्यपदार्थसार्थैः ॥

ॐ ह्रीं श्रीअर्हदादिसप्तदशमंत्रेभ्यः समुदाय अर्घ्यम् ।

जयमाला ।

विघ्नप्रणाशनविधौ सुरमर्त्यनाथा
अग्रसरं जिन वदन्ति भवंतमिष्टम् ।
आनाद्यनंतयुगवर्तिनमत्र कार्ये
गार्हस्थ्यधर्मविहितेऽहमपि स्मरामि ॥१॥
विनायकः सकलधर्मिजनेषु धर्मम्
द्वेधा नयत्यविरतं दृढसप्तभंग्या ।

यद्धयनतो नभनयावसमुज्झनेन
बुद्धः स्वयं सकलनायक इत्यवाप्तेः ॥२॥

गणानां मुनीनामधीशत्वतस्ते
गणेशाख्यया ये भवंतं स्तुवन्ति ।
सदा विघ्नसंदोहशान्तिर्जनानाम्
करे संलुठत्यायतश्रेयसानाम् ॥३॥

कलेः प्रभावात्कलुषाशयस्य
जनेषु मिथ्यामदवासितेषु ।
प्रवृत्तितोऽन्यो गणराजनाम्ना
लंबोदरो दंतमुखो बभास ॥४॥

रुद्रेण कामज्वलितेन गौर्या
विनोदभारान मलमुत्क्षिपत्वा ।
कृतं पुराणेष्विति वाचयित्वा
सन्मंगलं तं कथमुद्गिरन्ति ॥५॥

यतस्त्वमेवासि विनायको मे
दृष्टेष्टयोगानवरुद्धभावः ।
त्वन्नाममात्रेण पराभवन्ति
विघ्नारयस्तर्हि किमत्र चित्रम् ॥६॥

मालिनीवृत्त ।

जयजय जिनराज त्वद्गुणान्को व्यनक्ति
यदिसुरगुरुरिंद्रः कोटिवर्षप्रमाणम् ।

वदितुमभिलषेद्वा पारमाप्नोति नो चेत् ।
कति य इह मनुष्याः स्वल्पबुद्ध्या समेताः ॥७॥

ॐ ह्रीं श्रीअर्हदादिसप्तदशमंत्रेभ्यो जयमालार्घ्यम् ।

જાપઃ—ॐ ह्रीं असिआउसाय नमः । १०८ કે ૯ વાર

स्तुतिः ।

जिनेन्द्रः शंकरः श्रीदः परमेष्ठी सनातनः ।
अलक्ष्यः सुखदो विष्णुरद्भुतं शाश्वतं क्रियात् ॥१॥

स्वयंभूर्भगवानर्हन् परः परमपुरुषः ।
परमात्मा पवित्रात्मा पवित्रयतु नो जिनः ॥२॥

देवदेवो महादेवः परमात्मा परमेश्वरः ।
परमः परमब्रह्मा स्वयंभूतः पुनातु नः ॥३॥

भूर्भुवः स्वः स्वधा स्वाहा पवित्रं पावनं परं ।
पूतं भागवतं ज्योतिः पुनीतान्मम मानसम् ॥४॥

मोक्षमार्गस्य नेतारं भेत्तारं कर्मभूभृताम् ।
ज्ञातारं विश्वतत्त्वानां वंदे तद्गुणलब्धये ॥५॥

श्रियंबुद्धिमनाकुल्यं धर्मप्रीतिविवर्द्धनम् ।
गृहिधर्मे स्थितिर्भूत्वा श्रेयसं मे दिश त्वरा ॥६॥

આશીર્વાદ.

રક્ષા અને કંકણબંધન.

સિદ્ધયંત્રનું પૂજન કર્યા પછી વિનાયક યંત્રની સમક્ષ "તમારૂં ગૃહસ્થનાં અણુવ્રતાદિમાં દૃઢ બંધન થાઓ તથા પોતાના કુળધર્મનું તમે સારી રીતે પાલન કરો," એ પ્રમાણે કહેતાં ગૃહસ્થાચાર્યે—

मंगलं भगवान् वीरो, मंगलं गौतमो गणी

मंगलं कुंदकुंदाद्यो, जैनधर्मोऽस्तु मंगलम् ।

એ શ્લોક ભણી વરકન્યાને તિલક કરવું. પછી નીચેનો શ્લોક ભણી કંકણબંધન કરવું.

जिनेंद्रगुरुपूजनं श्रुतवचः सदा धरणम् ।
स्वशीलयमरक्षणं ददनसत्तपोबृंहणम् ॥
इति प्रथितषट्क्रिया-निरतिचारमास्तां तवे—
त्यथ प्रथनकर्मणे विहितरक्षिकाबन्धनम् ।

ॐ जायापत्योरेतयोगृहीतपाण्योरेतस्मात्पस्माच्चतुर्थादाहोस्विदामप्रमादिज्या परमस्य पुरुषस्य, गुरूणां उपास्तिः, देवानामर्थनाग्निहोत्रं, सत्कारोऽभ्यागतानां, विश्राणनं वनीपकानां इत्येवं विधातुं प्रतिज्ञायाः सूत्रं कंकणसूत्रव्यपदेशभाक् रजनीसूत्रं मिथो मणिबन्धे प्रणह्यते ।

આ કંકણ બંધન ગૃહસ્થનાં ષટ્કર્મ પાલન કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરવાનું ચિહ્ન છે. આ પછી કટની પૂજા કરવી.

વેદી કટની પૂજા.

પ્રથમ કટનીસ્થ સિદ્ધ પૂજા.

સ્થાપના.

सिद्धान्प्रसिद्धान्वसुकर्ममुक्तान्
त्रैलोक्यशीर्षस्थितचिद्विलासान।
संस्थापये भावविशुद्धदातृन
सन्मंगलं प्राज्यसमृद्धयेऽहम् ॥१॥

ॐ ह्रीं वसुकर्मनाशक सिद्धसमूह ! अत्रावतर २ संवौषट्
,, ,, ,, अत्र तिष्ठ २ ठः ठः ।
,, ,, ,, अत्र मम संनिहितो।
भव २ वषट् ।

અષ્ટકના અર્પ મંત્રો.

ॐ ह्रीं नीरजसे नमः । भूमिशुद्धिः ।
ॐ ह्रीं दर्पमथनाय नमः । जलम् ।
ॐ ह्रीं शीलगंधाय नमः । चन्दनम् ।
ॐ ह्रीं अक्षताय नमः । अक्षतम् ।
ॐ ह्रीं विमलाय नमः । पुष्पम् ।
ॐ ह्रीं परमसिद्धाय नमः । नैवेद्यम् ।
ॐ ह्रीं ज्ञानोद्योताय नमः । दीपम् ।

ॐ ह्रीँ श्रुतधूपाय नमः। धूपम्।
ॐ ह्रीँ अभीष्टफलदाय नमः। फलम्।

अष्टकर्मगणनष्टकारकान कष्टकुंडलिसुदष्टगारुडान।
स्पष्टज्ञानपरिमीतमिष्टया नष्टतोऽघनशाय पूजये॥
ॐ ह्रीं वसुकर्मरहितसिद्धेभ्योऽर्घ्यम्

મધ્ય કટનીસ્થ શ્રુતપૂજા.

द्वादशांगमखिलं श्रुतंमया, स्थाप्य पाणिपरिपीडनोत्सवे।
पूज्यते यदधिधर्मसंभवो, दृष्टयेष जगतां प्रसीदति॥
ॐ ह्रीं द्वादशांगश्रुताय अर्घम् निर्वपामि।

તૃતીય કટનીસ્થ ગુરૂપૂજા તથા ધર્મચક્ર પૂજા.

ऋद्ध्या बलरसादिविक्रयौ-षधसंज्ञयमहानसादिकाः।
यत्क्रमाम्बुरुहवासमामने, तानगुरूनभिमहामि वाग्मुखैः॥
ॐ ह्रीँ महर्द्धिधारकपरमर्षिभ्यो अर्घं निर्वपामि।
अष्टमंगलमिदं पदांबुजे, भासते शतसुमंगलौघदम्।
धर्मचक्रमभिपूजये वरं कर्मचक्रपरिनाशनोद्यतम्॥
ॐ ह्रीं धर्मचक्राय अर्घं निर्वपामि।

હોમ પ્રારંભ.

જો કુંડની રચના બાકી હોય તો તે કરી લેવી. પછી અગ્નિ મંડલમાં સાથીઓ કે ॐ લખી તેને કુંડમાં સ્થાપન કરવું તથા તે ઉપર સમિધ (લાલ ચંદન, સુખડ, પીપળો, ખાખરો આંકડો, કપાસ, આંબાના પ્રાસુક સુકા લાકડા) ગોઠવવાં. પછી કુંડની પહેલી મેખલા- પર ૧૫ તિથિ દેવપૂજન નીચે પ્રમાણે કરવું.

ॐ ह्रीँ आद्यमेखलायां अर्हच्छासनभक्ताः यक्षादि पंचदशतिथिदेवताः अत्र आगच्छ आगच्छ आगच्छ ।

એમ બોલી સાત અનાજની પંદર ઢગલીઓ કરી સ્થાપના કરવી.

ॐ आँ क्रौँ ह्रा यक्षादि पंचदशतिथि देवताभ्योऽर्घ्यम् ।

દ્વિતીય મેખલાપર નવગ્રહ પૂજન.

ॐ ह्रा द्वितीय-मेखलायां नवग्रहदेवता आगच्छ आगच्छ आगच्छ ।

સાત અનાજની નવ ઢગલીઓ બીજી પાળપર કરી સ્થાપના કરવી.

ॐ आँ क्रौँ ह्रीँ नवग्रहदेवताभ्यो अर्घ्यम् ।

ત્રીજી મેખલાપર ૩૨ ઇંદ્રોનું પૂજન.

ॐ ह्रोँ तृतीयमेखलायां द्वात्रिंशत् इंद्र देवा आगच्छ आगच्छ आगच्छ आगच्छ ।

સાત અનાજની ૩૨ ઢગલીઓ કરી સ્થાપના કરવી.

ॐ आँ क्रौँ ह्रोँ द्वात्रिंशत् इन्द्रदेवताभ्यो अर्घम् ।

ચતુર્થ મેખલાપર દશ દિક્પાલ પૂજન.

ॐ ह्रोँ चतुर्थमेखलायां दश दिक्पालदेवा आगच्छ आगच्छ आगच्छ आगच्छ ।

સાત અનાજની દશ ઢગલી ચોથી પાળ પર કરી સ્થાપના કરવી.

ॐ ह्रीँ दशकदिपालदेवताभ्यो अर्घ्यम ।

અગ્નિ સ્થાપના તથા પૂજન.

ॐ अद्य भगवतो पुरुषवर पुण्डरीकस्य परमेण तेजसा व्याप्त लोकालोकोत्तममंगलस्य मंगलस्व रूपस्य गर्भाधाना- द्युपनयनपर्यन्त क्रियासंस्कृतस्यास्य अमुक नाम्न कुमार- स्योपनितीव्रतसमाप्तौ शास्त्रसमभ्यसन समाप्तौ समावर्त्तनान्ते ब्रह्मचर्याश्रमे नेतरे गृहस्थाश्रमस्वीकारार्थमग्निसाक्षिकं देवता- साक्षिकं बन्धुसाक्षिकं ब्राह्मणसाक्षिकं पाणिग्रहणपुरःसरं कलत्रं गृहीते सति अनयोर्दम्पत्योः सर्वपुष्टिसम्पादनार्थं विधियमानस्य होमकर्मणो नान्दीमुखे अग्निस्थापनं करिष्ये। होमं करिष्ये च ।

ॐ ॐ ॐ ॐ रं रं रं रं अग्निकुमारदेव आगच्छ आगच्छ स्वाहा ।

ॐ ॐ ॐ ॐ रं रं रं रं अग्निं स्थापयामि स्वाहा ।

ઉપરનો મંત્ર બોલી કુંડમાં અગ્નિ મૂકવો.

जिनेन्द्रवाक्यैरिव सुप्रसन्नैः संशुष्कदर्भाग्रगताग्निकीलैः ।
कुन्डस्थिते सेन्धनशुद्धवह्नौ संधूक्षणं संप्रति सन्तनोमि ॥

ॐ ॐ ॐ ॐ रं रं रं रं स्वाहा ।

દર્ભ નાખી અગ્નિ સંધૂક્ષણ (સળગાવવો) કરવો.

श्री तीर्थनाथपरिनिर्वृतिपूज्यकाले ।
आगत्य वह्नि सुरपा मुकुटोल्लसद्भिः ।

वह्निव्रजैर्जिनपदेऽहमुदारभक्त्या ।
देहूस्तदग्निमहमर्चयितुं दधामि ॥

ॐ ह्रॉं श्रीचतुरस्त्र तीर्थंकरकुन्डे गार्हपत्याग्नये अर्घ्यम् ।

गणाधिपानां शिवयातिकालेऽ- ।
ग्नींद्रोत्तमांगस्फुरदग्निरेषः ॥
संस्थाप्य पूज्यः समयाहूवनीयो ।
विवाहशान्त्यै विधिना हुताशः ॥

ॐ ह्रॉं श्रीवृत्त गणधरकुन्डे आहूवनीयाग्नये अर्घ्यम् ।

श्री दक्षिणाग्निः परकेवलिस्व ।
शरीरनिर्वाणनुताग्निदेव ॥
किरीटसंस्फुयदसौ मयापि ।
संस्थाप्य पूजामि विवाहशांत्यै ॥

ॐ ह्रॉं श्रीत्रिकोणे सामान्यकेवलिकुन्डे दक्षिणाग्नये अर्घ्यम् ।

આહુતિ મંત્રો.

પીઠિકા મંત્ર.

ॐ सत्यजाताय नमः ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय नमः ॥२॥ ॐ परमजाताय नमः ॥३॥ ॐ अनुपमजाताय नमः ॥४॥ ॐ स्वप्रधानाय नमः ॥५॥ ॐ अचलाय नमः ॥६॥ ॐ अक्षताय नमः ॥७॥ ॐ अव्याबाधाय नमः ॥८॥ ॐ अनन्तज्ञानाय नमः ॥९॥ ॐ अनन्तदर्शनाय नमः ॥१०॥ ॐ अनंत-

वीर्याय नमः ॥११॥ ॐ अनन्तसुखाय नमः ॥१२॥ ॐ नीरजसे नमः ॥१३॥ ॐ निर्मलाय नमः ॥१४॥ ॐ अच्छेद्याय नमः ॥१५॥ ॐ अभेद्याय नमः ॥१६॥ ॐ अजराय नमः ॥१७॥ ॐ अमराय नमः ॥१८॥ ॐ अप्रमेयाय नमः ॥१९॥ ॐ अगर्भवासाय नमः ॥२०॥ ॐ अक्षोभाय नमः ॥२१॥ ॐ अविलीनाय नमः ॥२२॥ ॐ परमघनाय नमः ॥२३॥ ॐ परमकाष्ठायोगरूपाय नमः ॥२४॥ ॐ लोकाग्रवासिने नमो नमः ॥२५॥ ॐ परमसिद्धेभ्यो नमो नमः ॥२६॥ ॐ अर्हत्सिद्धेभ्यो नमो नमः ॥२७॥ ॐ केवलि सिद्धेभ्यो नमो नमः ॥२८॥ ॐ अंतःकृत सिद्धेभ्यो नमो नमः ॥२९॥ ॐ परंपरा सिद्धेभ्यो नमो नमः ॥३०॥ ॐ अनादिपरंपरा सिद्धेभ्यो नमो नमः ॥३१॥ ॐ अनाद्यनुपमसिद्धेभ्यो नमो नमः ॥३२॥ ॐ सम्यग्दृष्टे आसन्नभव्य निर्वाणपूजार्ह अग्नींद्र स्वाहा ॥३३॥

ઉપર પ્રમાણે ૩૩ આહુતિઓ આપીને ફરી નીચે લખેલો કામ્ય-મંત્ર ભણીને એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ।

જાતિ મંત્ર.

ॐ सत्यजन्मनः शरणं प्रपद्ये स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जन्मनः शरणं प्रपद्ये ॥२॥ ॐ अर्हन्मातुः शरणं प्रपद्ये ॥३॥ ॐ अर्हत्सुतस्य शरणं प्रपद्ये ॥४॥ ॐ अनादिगमनस्य शरणं प्रपद्ये ॥५॥ ॐ अनुपमजन्मनः शरणं प्रपद्ये ॥६॥ ॐ रत्नत्रयस्य शरणं प्रपद्ये ॥७॥ ॐ सम्यग्दृष्टे २ ज्ञानमूर्त्ते २ सरस्वति २ स्वाहा ॥८॥

ઉપર પ્રમાણે આઠ આહુતિ આપી નીચેનો કામ્યમંત્ર ભણી એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ।

નિસ્તારક મંત્ર

ॐ सत्यजाताय स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय स्वाहा ॥२॥ ॐ षट्कर्मणे स्वाहा ॥३॥ ॐ ग्रामपतये स्वाहा ॥४॥ ॐ अनादि श्रोत्रियाय स्वाहा ॥५॥ ॐ स्नातकाय स्वाहा ॥६॥ ॐ श्रावकाय स्वाहा ॥७॥ ॐ देवब्राह्मणाय स्वाहा ॥८॥ ॐ सुब्राह्मणाय स्वाहा ॥९॥ ॐ अनुपमाय स्वाहा ॥१०॥ ॐ सम्यग्दृष्ट २ निधिपते २ वैश्रवण २ स्वाहा ॥११॥

ઉપર પ્રમાણે ૧૧ આહુતિ આપ્યા પછી નીચેના કામ્યમંત્રની આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट्परमस्थानं भवतु। अपमृत्यु विनाशनं भवतु।

ઋષિ મંત્ર.

ॐ सत्यजाताय नमः स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय नमः ॥२॥ ॐ निर्ग्रंथाय नमः ॥३॥ ॐ वीतरागाय नमः ॥४॥ ॐ महाव्रताय नमः ॥५॥ ॐ त्रिगुप्ताय नमः ॥६॥ ॐ महायोगाय नमः ॥७॥ ॐ विविधयोगाय नमः ॥८॥ ॐ विविधर्द्धये नमः ॥९॥ ॐ अंगधराय नमः ॥१०॥ ॐ पूर्वधराय नमः ॥११॥ ॐ गणधराय नमः ॥१२॥ ॐ परमर्षिभ्यो नमो नमः ॥१३॥ ॐ अनुपमजाताय नमो नमः ॥१४॥ ॐ सम्यग्दृष्टे २ भूपते २ नगरपते २ कालश्रमण २ स्वाहा ॥१५॥

ઉપર પ્રમાણે ૧૫ આહુતિ આપીને નીચેના કામ્ય મંત્રની એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ।

સુરેન્દ્ર મંત્ર.

ॐ सत्यजाताय स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय स्वाहा ॥२॥ ॐ दिव्यजाताय नमः ॥३॥ ॐ दिव्यार्चिर्जाताय स्वाहा ॥४॥ ॐ नेमिनाथाय स्वाहा ॥५॥ ॐ सौधर्माय स्वाहा ॥६॥ ॐ कल्पाधिपतये स्वाहा ॥७॥ ॐ अनुचराय स्वाहा ॥ ८ ॥ ॐ परंपरेन्द्राय स्वाहा ॥९॥ ॐ अहमिन्द्राय स्वाहा ॥१०॥ ॐ परमार्हते स्वाहा ॥११॥ ॐ अनुपमाय स्वाहा ॥१२॥ ॐ सम्यग्दृष्टे २ कल्पपते २ दिव्यमूर्ते २ वज्रनामन् २ स्वाहा ॥१३॥

એ પ્રમાણે ૧૩ આહુતી આપીને નીચેના કામ્ય મંત્રની એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ।

પરમ રાજાદિ મંત્ર.

ॐ सत्यजाताय स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय स्वाहा ॥२॥ ॐ अनुपमेन्द्राय स्वाहा ॥३॥ ॐ विजयार्चिर्जाताय स्वाहा ॥४॥ ॐ नेमिनाथाय स्वाहा ॥५॥ ॐ परमजाताय स्वाहा ॥६॥ ॐ परमार्हताय स्वाहा ॥७॥ ॐ अनुपमाय स्वाहा ॥८॥ ॐ सम्यग्दृष्टे २ उग्रतेजः २ दिशांजन २ नेमिविजय २ स्वाहा ॥९॥

એ રીતે ૯ આહુતિ આપીને નીચેના કામ્ય મંત્રની એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ॥

પરમેષ્ઠી મંત્ર.

ॐ सत्यजाताय नमः स्वाहा ॥१॥ ॐ अर्हज्जाताय नमः ॥२॥ ॐ परमजाताय नमः ॥३॥ ॐ परमार्हताय नमः ॥४॥ ॐ परमरूपाय नमः ॥५॥ ॐ परमतेजसे नमः ।६॥ ॐ परमगुणाय नमः ॥७॥ ॐ परमस्थानाय नमः ॐ ॥८॥ परमयोगिने नमः । ९॥ ॐ परमभाग्याय नमः ।१०॥ ॐ परमर्द्धये नमः ॥११॥ ॐ परमप्रमादाय नमः ॥१२॥ ॐ परमकांक्षिताय: नमः ॥१३॥ ॐ परमविजयाय नमः ॥१४॥ ॐ परमविज्ञानाय ॥१५॥ ॐ परमदर्शनाय नमः ॥१६॥ ॐ परमवीर्याय नमः ॥१७॥ ॐ परमसुखाय नमः ॥१८। ॐ परमसर्वज्ञाय नमः ॥१९॥ ॐ अर्हते नमः ॥२०॥ ॐ परमेष्ठिने नमः ॥२१॥ ॐ परमनेत्रे नमो नमः ।२२। ॐ सम्यग्दृष्टे २ त्रैलोक्यविजय २ धर्ममूर्ते २ धर्मनेमे २ स्वाहा ॥२३॥

એ રીતે ૨૩ આહુતિઓ આપીને નીચેના કામ્ય મંત્રની એક આહુતિ આપવી.

सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु । अपमृत्यु विनाशनं भवतु ।

લવંગ આહુતિઓ.

ॐ ह्रीं अर्हद्भ्यः स्वाहा ॥१॥ ॐ ह्रीं सिद्धेभ्यः स्वाहा ॥२॥ ॐ ह्रीं आचार्येभ्यः स्वाहा ॥३॥ ॐ ह्रीं उपाध्यायेभ्यः

स्वाहा ॥४॥ ॐ ह्रीं सर्वसाधुभ्यः स्वाहा ॥५। ॐ ह्रीं जिनधर्मेभ्यः स्वाहा ६। ॐ ह्रीं जिनागमेभ्यः स्वाहा ॥७। ॐ ह्रीं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा ॥८॥ ॐ ह्रीं जिनचैत्यालयेभ्यः स्वाहा ॥९॥ ॐ ह्रीं सम्यग्दर्शनेभ्यः स्वाहा ॥१०। ॐ ह्रीं सम्यग्ज्ञानेभ्यः स्वाहा ॥११॥ ॐ ह्रीं सम्यक् चारित्रेभ्यः स्वाहा ॥१२॥ ॐ ह्रीं अस्मद्गुरुभ्यः स्वाहा ॥१३॥ ॐ ह्रीं अस्मद् विद्यागुरुभ्यः स्वाहा ॥१४॥ ॐ ह्रीं तपोभ्यः स्वाहा ॥१५॥

આજ્ય આહુતિઓ.

ઉપરનાજ ૧૫ મંત્રો આજ્ય આહુતિઓના છે, માટે તે મંત્રો ભણીને ૧૫ ઘીની આહુતીઓ આપવી.

અન્ન આહુતિઓ.

ॐ ह्रीं अर्हज्जाताय नमः स्वाहा ॥१॥ ॐ ह्रीं परम-जाताय नमः स्वाहा ॥२॥ ॐ ह्रीं अनुपमजाताय नमः स्वाहा ॥३॥ ॐ ह्रीं अविवादाय नमः स्वाहा ॥४॥ ॐ ह्रीं अवि-क्षीनाय नमः स्वाहा ॥५॥

ઉપરની પાંચ આહુતિઓ સાત ધાન્યની આપવી.

શાંતિ મંત્ર આહુતિઓ.

ॐ नमो अर्हते भगवते प्रक्षीणदोषाय दिव्यतेजोमूर्तये शांतिकराय सर्वविघ्नप्रणाशाय सर्वरोगापमृत्युविनाशनाय सर्वपरकृत्क्षुद्रोपद्रवनाशनाय श्री शान्तिनाथाय नमः ॐ ह्राँ ह्रीँ ह्रँ ह्रौँ ह्रः असिआउसा सर्वशान्तिं कुरु कुरु स्वाहा ।

વિઘ્ન શાંતિ માટે ઉપરનો મંત્ર ૩૬ વાર ભણી ૩૬ આહુતીઓ આપવી.

યજ્ઞોપવિત (જનોઈ) ની આહુતિઓ.

परमनिस्तारकलिंगभागी भव ॥१॥ परमर्षिलिंगभागी भव ॥२॥ परमेन्द्रलिंगभागी भव ॥३॥ परमराज्यलिंगभागी भव ॥४॥ परमार्हन्त्य लिंगभागी भव ॥५॥ परमनिर्वाण-लिंगभागी भव ॥६।

નીચેનો મંત્ર ભણી યજ્ઞોપવિત [જનોઈ] ધારણ કરવી.

ॐ नमः परमशांताय शांतिकराय पवित्रीकृतार्हं रत्नत्रय-स्वरूपं यज्ञोपवितं दधामि मम * गात्रं पवित्रं भवतु। अर्हं नमः स्वाहा ॥

સાત પરમસ્થાન આહુતિઓ.

ॐ ह्रीं सज्जातिपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥१॥
,, ,, सद्गृहस्थपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥२॥
,, ,, पारिव्राज्यपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥३॥
,, ,, सुरेन्द्रत्वपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥४॥
,, ,, परमसाम्राज्यपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥५।
,, ,, परमार्हन्त्यपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥६॥
,, ,, परमनिर्वाणपरमस्थानाय नमः स्वाहा ॥७॥

---

* પહેરનારે दधामि मम ભણવું. પહેરાવનારે ददामि तव ભણવું.

આ આહુતિઓ સાફલ્યથી આપવી તથા આ હોમ પછી ગ્રંથિબંધન કરવું જોઇએ.

ગ્રન્થિ બંધન—છેડા બંધન.

ગૃહસ્થાચાર્યે યંત્ર અગ્નિ તથા ઉપસ્થિત સ્ત્રી—પુરૂષોની રૂબરૂ પોતે અથવા કન્યાની ફોઈ કે મોટી બ્હેન સૌભાગ્યવતીએ વર તથા કન્યાના વસ્ત્રોના છેડા બંધન કરવા. કન્યાના છેડામાં હલદરની આખી ગાંઠ સોપારી અને બેઆની (ટકો) કે તેથી કંઈ વિશેષ વરના છેડામાં બાંધી બંને છેડા નીચેનો શ્લોક ભણીને બાંધવા—

अस्मिन् जन्मनि एष बन्धो द्वयोर्वै
कार्ये धर्मे वा गृहस्थत्वभाजि ।
योगो जातः पंचदेवाग्निसाक्षी
जायापत्योरंचलग्रन्थिबन्धात् ॥

અર્થ;—આ બંને દંપતીઓની સર્વે ધાર્મિક તથા લૌકિક કાર્યોમાં સર્વદા મજબુત પ્રેમગાંઠ છે, જે કદી છુટતી નથી કારણકે તે પંચ દેવ તથા અગ્નિની સાક્ષી પુર્વક બાંધી છે.

મુખાવલોકન વિધિ.

कन्याया वदनं पश्येद् वरः कन्या वरस्य च ।
शुभलग्ने सतां मध्ये सुखप्रीतिविवर्द्धये ॥ १ ॥

અર્થ—શુભ લગ્નમાં સુખ અને પ્રીતિની વૃદ્ધિને માટે સર્વેની રૂબરૂ વર કન્યાનું મુખ જુએ તથા કન્યા વરનું મુખ જુએ.

નોટ—આજકાલ પરસ્પર મુખ જોવાની પ્રથા લજ્જાના કારણથી તજી દેવામાં આવી છે, પરંતુ એ પ્રથા તજી દેવી બરાબર નથી કારણકે તે એક સુખ અને પ્રીતિની વૃદ્ધિનું કારણ છે તથા જેની

સાથે અમારી સગાઇ થઇ હતી તેજ અમે બંને છીએ, એમ વર કન્યા બંનેને ખાત્રી થાય છે અને એથી કોઇ છળકપટને અવકાશ ન રહે.

પ્રદાન વિધિ

આ ક્રિયા વખતે વરકન્યાનાં માતાપિતા [વડીલ]ને હાજર રાખવાં. કન્યાનાં માતાપિતા [વડીલ] ની હાજરી હોવીજ જોઇએ. કન્યાનાં માતાપિતાએ વરના પિતાને નીચે પ્રમાણે વિનંતી કરવી—

ॐ ह्रीं श्रीचतुर्विंशतिवर्तमानकालसम्बन्धीतिर्थंकरेभ्यो नमः ।

अथाद्ये जम्बूद्वीपे भरतक्षेत्रे आर्यखण्डे गुर्जरदेशे अमुक नगरे श्रीश्रेष्ठीवर्य अमुकस्य गृहे अस्मिन् विवाहमण्डपे एतद्वसर्पिणीकालावसाने प्रवर्तमानकलियुगाभिधानपंचमकाले प्रथमपादे महन्महावीर–तीर्थंकरोपदिष्टसद्धर्मव्यतिकरे श्रीगौतमस्वामिप्रतिपादितसन्मार्गप्रवर्तने श्रेणिकमहामण्डलेश्वर–समाचरत्सन्मार्गविशेषे शुभे श्रीवीरनिर्वाणसंवत् २४६६ अमुक अयने अमुक ऋतौ अमुक मासे अमुक पक्षे अमुक तिथौ अमुक वासरे अमुक नक्षत्रे अमुक योगे अमुक करणे अमुक राशिस्थसूर्य अमुक लग्न अमुक चन्द्रके ॐ ह्रीं नमो अर्हते भगवते श्रीमते वर्द्धमानाय श्रीबलायुरारोग्यसन्तानाभिवर्धनं भवतु श्रीअष्टमहाप्रातिहार्यशोभिताष्टमंगलद्रव्यनिक्षिप्तस्थापनादिसिद्धयन्त्रसन्निधौ शारदा सन्निधौ राजर्षिदेवर्षिब्रह्मर्षिसन्निधौ विद्वत्सामयिकसन्निधौ जैनधर्मप्रामिकधार्मिकसन्निधौ ॐ अद्य भगवतो महापुरुषस्य श्रीमदादिब्रह्मणो मते एकेन प्रकारेण प्रसिद्धस्य अमुक गोत्रीयस्य श्री श्रेष्ठीवर्य अमुकस्

प्रपौत्रीं अमुकस्य पौत्रीं अमुकस्य पुत्रीं इमां अमुक नाम्नी कुमारिकामस्मै श्रीमदनेकगुणगणभूषितश्रावकधर्मप्रतिपालक-अमुक गोत्रीयस्य श्री श्रेष्ठीवर्य अमुकस्य प्रपौत्राय अमुकस्य पौत्राय अमुकस्य पुत्राय अमुक नाम्नाय कुमाराय प्रयच्छावः प्रयच्छावः प्रयच्छावः ताम् स्वीकरोतु भवान ।

વરણ વિધિ.

વરના પિતા—ॐ अद्य भगवतो महापुरुषस्य श्रीमदादिब्रह्मणो मते एकेन प्रकाश्येन प्रसिद्धस्य अमुक गोत्रीयस्य श्री श्रेष्ठीवर्य अमुकस्य प्रपौत्राय अमुकस्य पौत्राय अमुकस्य पुत्राय अमुक नाम्नाय अस्मै कुमाराय अमुक गोत्रीयस्य श्री श्रेष्ठीवर्य अमुकस्य प्रपौत्रीं अमुकस्य पौत्रीम् अमुकस्य पुत्रीं अमुक नाम्नीं इमां कन्यां वृणामहे ।

કન્યાના પિતા (વરકન્યાને) वृणीध्वम् । वृणीध्वम् । वृणीध्वम् ।

વરકન્યા–वृणेऽहम् । वृणेऽहम् । वृणेऽहम् ।

પંચલોક- वृणीध्वम् । वृणीध्वम् । वृणीध्वम् ।

વરકન્યા–वृणेऽहम् । वृणेऽहम् । वृणेऽहम् ।

કન્યાનો પિતા (વરને) धर्मेण अर्थेन कामेन पालयेत इमाम् ।

વર–धर्मेण अर्थेण कामेन पालयामि इमाम् ।

પાણિપીડન વિધિ.

કન્યાના ડાબા હાથમાં ને વરના જમણા હાથમાં હળદર કે મેંદી ચોપડી કન્યાનો હાથ નીચે ને વરનો હાથ ઉપર એ રીતે હસ્ત મેળાપ

શુભ મુહુર્તમાં કરવો તે વખતે કન્યાનાં માતા પિતા સજોડે બેસે તથ હાથમાં ઝારી લઈ નીચેનો મંત્ર ભણતાં વર કન્યાના જોડેલા હાથ ઉપર જલધારા છોડે.

કન્યાના માતાપિતા ॐ नमो अर्हते भगवते श्रीमद् वर्द्धमानाय श्रीबलायुरारोग्यसंतानाभिवर्धनम् भवतु । ॐ ह्रीं अस्मिन् जंबूद्वीपे भरतक्षेत्रे गुर्जरदेशे अमुक नगरे अमुक वर्षे अमुक मासे अमुक पक्षे अमुक तिथौ अमुक वासरे अमुक गोत्रोत्पन्नाय अमुक नाम्ने कुमाराय वराय भगवते अमुक गोत्रस्य अमुक नाम्नी पुत्रीं इमां कन्यां ददावः ।

ॐ क्ष्वीं क्ष्वीं हं सं स्वाहा ।

મંત્ર ભણી રહ્યા પછી હસ્ત મેળાપ પૂર્ણ થયો ગણાય છે. ત્યાર પછી હસ્ત મેળાપ ચાલુ રાખવો નહિ.

સપ્ત પદી (ફેરા) વિધિ.

ગૃહસ્થાચાર્યે સપ્ત પરમસ્થાનની પ્રાપ્તિને માટે વર કન્યા પાસે નીચેની વિધિ પ્રમાણે સપ્ત પરમસ્થાન પૂજા કરાવીને પ્રદક્ષિણા (ફેરા) કરાવવી.

સપ્ત પરમ સ્થાન પૂજા.

सज्जातिगार्हस्थ्यपरिव्रजत्वं,
सौरेन्द्रयसाम्राज्यजिनेश्वरत्वम् ।
निर्वाणकं चेति पदानि सप्त,
भक्त्या यजेऽहं जिनपादपद्मम् ॥

ॐ ह्रीं सप्तपरमस्थानसमूह अत्रावतरावतर संवौषट् ।
" " " अत्र तिष्ठ तिष्ठ ठः ठः ।

ॐ ह्रीं सप्तपरमस्थानसमूह अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ।

विमलशीतलसज्जलधारया, सविधबन्धुरशीकरसारया ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ॥
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यो जलम् ।

मसृणकुंकुमचन्दनसद्रवैः, सुरभितागतषट्पदसद्रवैः ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ॥
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यः सुगन्धम् ।

विपुलनिर्मलतंदुलसंचयैः कृतसुमौक्तिककल्पकनिश्चयैः ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ।
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्योऽक्षतम् ।

कुसुमचंपकपंकजकुंदकैः सहजजातिसुगंधविमोदकैः
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ।
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यः पुष्पम् ।

सकललोकविमोदनकारकैः, चरुवरैः सुसुधाकृतिधारकैः ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ।
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यो नैवेद्यम् ।

तरलतारसुकान्तिसुमंडनैः, सदनरत्नचयैरघखंडनैः ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ।
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यो दीपम् ।

अगुरुधूपभवेन सुगंधिना, भ्रमरकोटिसमेन्द्रियबन्धिना ।

परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ॥
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यो धूपम् ।

सुखदपक्वसुशोभनसत्फलैः क्रमुकनिंबुकमोचमुतांगतैः ।
परमसप्तसुस्थानस्वरूपकं, परिभजामि सदाष्टविधार्चनैः ॥
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्यः फलम् ।

जिनवरागमसद्गुरुमुख्यकान्, प्रवियजे गुरुसद्गुणमुख्यकान् ।
सुशुभचन्द्रतरान कुसुमात्करैः समयसारपरान् पयसादिकैः ।
ॐ ह्रीं श्रीसप्तपरमस्थानेभ्योऽर्घ्यम् ।

આ પછી ગૃહસ્થાચાર્યે કન્યાને આગળ ને વરને પાછળ રાખી વેદીની પ્રદક્ષિણા [ફેરા] કરાવવી. દરેક પ્રદક્ષિણા કર્યા પછી વર કન્યા વેદીની સામે પોતાને સ્થળે આવે ત્યારે એક એક અર્ઘ આપવો. એટલે કે નીચેનો એક શ્લોક ભણતા જતાં એક ફેરો ફેરવવો. ફેરો ફરતી વખતે વર કન્યાપર સર્વે સ્ત્રી પુરૂષોએ પુષ્પવૃષ્ટિ કરવી, ફેરો પુરો થયે એક અર્ઘ ચઢાવવો.

પ્રદક્ષિણાના પ્રત્યેક અર્ઘ.

सज्जातिपरमस्थाने सज्जातिं सद्गुणार्चनैः ।
पूजयेत्सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥१॥
ॐ ह्रीं श्रीसज्जातिपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

सद्गृहस्थपरमस्थाने सद्गृहं जिननायकम् ।
पूज्यतेत्सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥२॥
ॐ ह्रीं श्रीसद्गृहस्थपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

पारिव्राज्यपरमस्थाने परिव्राजस्य पूजनम् ।
पूजयेत्सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥३॥

ॐ ह्रीँ श्रीपारिव्राज्यपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

सुरेन्द्रपरमस्थाने सुरेन्द्राद्यैकपूजितम् ।
जयेत्सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥४॥

ॐ ह्रीँ श्रीसुरेन्द्रपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

साम्राज्यं परमं भुंक्ते अर्चामि जिनपादुकम् ।
पूजयेत् सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥५॥

ॐ ह्रीँ श्रीसाम्राज्यपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

आर्हन्त्यं परमस्थानं चतुःकर्मविनाशकम् ।
पूजयेत्सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥६॥

ॐ ह्रीँ श्रीआर्हन्त्यपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

ગૃહસ્થાચાર્યનો ઉપદેશ.

આ પ્રમાણે છ ફેરા ફર્યા પછી ગૃહસ્થાચાર્યે વર તથા કન્યાને શોભાવી નીચે પ્રમાણે કહેવું;—

ભાવી ગૃહસ્થાશ્રમીઓ સાંભળો. તમારો આ દામ્પત્ય (પતિપત્ની સ્વરૂપ) સંબંધ જીવન પર્યંતને માટે થઈ રહ્યો છે. તમો બનેએ બે શરીર હોવા છતાં પરસ્પરમાં એકમન થઇને એક બીજાના સુખ દુઃખમાં સમવેદના તથા સહાયતા કરવી પડશે. તમારી દ્વારા પવિત્ર જૈન કુળની સંતાન પરમ્પરા ચાલવાથી જૈન ધર્મની પ્રભાવના તથા તમારા આત્માનું હિત થવું એ જરૂરનું છે.

આ ગૃહસ્થાશ્રમ ધર્મ, અર્થ કામ એ ત્રણ પુરૂષાર્થોનું સેવન

કરતાં તમોને મોક્ષમાર્ગનો સહાયક થશે એ કારણથી તમે બંનેનો પરસ્પર નિષ્કંટક ભાવથી પ્રેમ રહેવાથીજ તમને આ-લોક તથા પરલોક સંબંધી સુખોની પ્રાપ્તિ થશે. જો તમારા પરીણામોમાં સંક્લેશતા રહી તો તમારૂં સર્વ સુખ નાશ પામશે, ગૃહસ્થપણું બગડી જશે ને લોકમાં તમારી હાંસી થશે.

માટે હજુ પણ તમે એક-બીજાને જે કંઈ કહેવું-કથવું હોય તે કહી તથા સાંભળી શકો છો અને હજુ મન ન મળ્યાં હોય તો બંને એક-બીજાથી સ્વતંત્ર છો, પોતાનો સંબંધ અન્ય કન્યા કે વર સાથે કરી શકો છો.

પછી ગૃહસ્થાચાર્યે વર-કન્યાને પૂછવું કે તમારે કંઇ કહેવું છે? અને વર તથા કન્યા જ્યારે કંઈ કહેવાની ઇચ્છા પ્રકટ કરે ત્યારે આચાર્ય તેમને કહેવાને રજા આપે.

પછી વર-કન્યા પરસ્પર નીચે લખ્યા પ્રમાણે સાત વચનો અથવા તે સાથે કે બદલે બીજાં વચનો લે.

વરનાં સાત વચન:—

१. मम गुरोः तथा कुटुंबीजनानां यथायोग्यविनय-शुश्रूषा करणीया ।

૧—મારાં વડીલ તથા કુટુંબીજનોની યથાયોગ્ય વિનય તથા સેવા ચાકરી કરવી પડશે.

२. ममाज्ञा न लोपनीया ।

૨—મારી આજ્ઞા લોપવી નહિ.

३. कटुनिष्ठुरवाक्यं न वक्तव्यम् ।

૩—કડવાં તથા નઠોર વચન બોલવાં નહિ.

४. मम हितो सत्पात्रादिजनानां गृहागमे सति आहारादिदाने कलुषितमनो न कार्यम् ।

૪—મારા હિતેચ્છુઓ તથા સત્પાત્રો ઘેર આવે ત્યારે તેમને આદરસત્કાર તથા આહાર વગેરે આપવામાં મન કલુષિત કરવું નહિ.

५. अभिभावकस्य आज्ञां विना परगृहे न गन्तव्यम् ।

૫—વડીલોની આજ્ઞા (રજા) વિના પરઘેર જવું નહિ.

६. बहुजनसंकीर्णस्थाने कुत्सित धर्मे तथा व्यसनासक्त-जनानां गृहे न गन्तव्यम् ।

૬—ઘણી ભીડ હોય તેવા મેળા વગેરેમાં તથા કુધર્મી તથા વ્યસનીઓને ઘેર જવું નહિ.

७. गुप्तवार्ता न रक्षणीया तथा मम गुप्तवार्ता अन्याग्रे न कथनीया ।

૭—મારાથી કોઇ વાત છાની રખાશે નહિ તથા મારી ગુપ્ત વાત બીજાને કહેવી નહી.

एतानि मदुक्तानि वचनानी यदाङ्गी करोषि तदा त्वामेव वामभागे गृह्णामि ।

જો મારી આ સાત સરતોનો સ્વીકાર કરો તો તમે મારાં વામાંગી થઈ શકો છો.

ત્યારે કન્યા કહે કે—

भवदुक्तवचनानि स्वीकरोमि, यदि ममापि सप्तवचनानि भवताङ्गीकरणीयानि ।

જો આપ પણ મારાં નીચેનાં સાત વચનોનો સ્વીકાર કરો તો હું આપનાં વચન સ્વીકારૂં છું.

કન્યાનાં સાત વચન.

१. परस्त्रीभिः क्रीडा न कार्या ।

૧—પર સ્ત્રી સાથે ક્રીડા ન કરવી.

२. वेश्यागृहे न गन्तव्यम् ।

૨—વેશ્યા સેવન કરવું નહિ.

३. द्युतक्रीडा न कार्या ।

૩—જુગાર ખેલવો નહિ.

४. सदुद्योगात् द्रव्योपार्जनेन अशनवस्त्राभरणै रक्षणीया ।

૪—ન્યાય તથા ઉદ્યોગથી કમાયેલા ધનથી ભરણ-પોષણ વસ્ત્ર તથા આભૂષણ વડે મારૂં રક્ષણ કરવું પડશે.

५. धर्मस्थाने न वर्जनीया ।

૫—શ્રી જિનમંદિર, તીર્થસ્થાન વગેરે ધર્મસ્થાને જતાં તથા ધર્મકાર્યો કરતાં મને રોકશો નહિ.

६. गुप्तवार्ता न रक्षणीया तथा मम गुप्तवार्ता अन्याग्रे न कथनीया ।

૬—મારાથી કોઈ વાત છાની રાખવી નહિ તથા મારી ગુપ્ત વાત કોઇને કહેવી નહિ.

७. जीवनपर्यंतं निरापराधा न त्यजनीया तथा अनुचितकठोरदण्डो न दातव्यः ।

૭—અપરાધ વિના મને જીવન પર્યંત તજી શકશો નહિ તથા અનુચિત કઠોર દંડ કરવો નહિ.

વર કહે—अहमपि स्वीकरोमि, त्वं मम वामभागे आगच्छ ।

એ સાત વચન હું કબુલ કરૂં છું, તુ મારા વામ ભાગમાં આવ.

જ્યારે વર કન્યા પરસ્પર પ્રતિજ્ઞાઓ કરી લે ત્યારે કન્યા વરના વામ (ડાબા) ભાગમાં જઇ બેસે એ વખતે આચાર્યે વરવધૂ-પર પુષ્પ વેરવાં. વરવધૂ એક બીજાને પ્રેમોપહાર (માળા) પહેરાવે. પછી વરને આગળ ને વધૂને પાછળ રાખીને નીચેનો શ્લોક ભણી સાતમો ફેરો ફેરવી અર્ઘ આપવો.

निर्वाणं परमस्थानं जिनभाषितमुत्तमम् ।
पूजयेत् सप्तवर्षाणि स्वर्गमोक्षसुखाकरम् ॥ ७ ॥

ॐ ह्रीं श्री निर्वाणपरमस्थानाय अर्घ्यम् ।

सज्जातिः सद्गृहस्थत्वं, पारिव्राज्यं सुरेन्द्रता ।
साम्राज्यं परमार्हन्त्यं निर्वाणं चेति सप्तकम् ॥

ॐ ह्रीं सप्तपरमस्थानाय पूर्णार्घ्यम् ।

જયમાલા.

जय जीवदयाकर, गुणरत्नाकर, सुखकर निर्मलशीलधरा ।
भविकुमुददिवाकर, जनकलिमलहरनेमिभव्यअशरणशरणम् ॥

ત્રોટક છંદ.

अजरामरकेवलिलक्ष्मिवरं, हरिवंशसरोजविकाशकरम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
मदकल्मषपंकसुसौख्यरवि जयनिर्जितमैनवरं सुवरम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
यमसंयमभावधुरं धवलं, भववारिधिसौख्यकरं सकलं ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरम, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
अतिकज्जलमेघसुवर्णधरं, प्रतिबोधसुभव्यसमूहवरं ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम ॥
निजभास्वरतर्जितभानुरविं, कृतदुर्धरकामकलत्रसुखम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
नयतत्त्वसमर्पितचारुमुखं, हृदयागमरूपसुचन्द्रमुखम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥

मदमानमहीधरभेदकरं, गुणरत्ननन्दिकृतसारतरम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरम्, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
कृतदुर्धरघोरतपोविरलं, मनवांछितसौख्यकरं प्रथुलं ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरम्, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
सुविवेकगृहं हतजन्ममदं, कुमतांधतमोहविधामरवम् ।
परिपूज्यसुसप्तस्थानवरं, अतिनिर्मलभेदलहं सुवरम् ॥
श्रीनेमिचन्द्र हो मुकुदचन्द्र हो थुवइ सो विद्यानंदमुनिः ।
अविचलसुखकारण भवजलतारण वारणदुर्गत जिनशरणं ॥

ॐ ह्रीं श्रीं सप्तपरमस्थानेभ्यो अर्घम् ।

पुण्याहवाचन संकल्प ।

ॐ अद्यभगवतो महापुरुषस्य पुरुषवरपुण्डरीकस्य परमेण तेजसा व्याप्तलोकालोकोत्तममंगलस्य मंगलस्वरूपस्य गर्भाधानाद्युपनयनपर्यंतक्रियासंस्कृतस्यास्य अमुकनाम्नः कुमारस्योपनयनव्रतसमाप्तौ शास्त्राभ्यसनसमाप्तौ समावर्त्तनान्ते ब्रह्मचर्याश्रमेतरगृहस्थाश्रमस्वीकारार्थं अग्निदेवबन्धुसाक्षिकपाणिग्रहणपुरःसरं कलत्रे गृहीते सति अनयोर्दम्पत्योः सर्वपुष्टिसम्पादनार्थं होमकर्मणः नान्दीमुखेन पुण्याहवाचनं करिष्ये शांति करिष्ये च ।

હવે પુણ્યાહવાચન ભણતાં ગૃહસ્થાચાર્યે મંગળકલશ વડે કુંડમાં અતિસૂક્ષ્મ જળધારા કરતા જવી.

पुण्याहवाचन ।

ॐ पुण्याहं पुण्याहं । लोकोद्योतनकरा अतीतकालसंजाता निर्वाण–सागर–महासाधु विमलप्रभ शुद्धप्रभश्रीधरसुद-

त्तामलप्रभोद्धराग्निसंयम शिवकुसुमांजलि शिवगणोत्साहज्ञाने-श्वरविमलेश्वरयशोधर कृष्णमतिज्ञानमति शुद्धमति श्रीभद्रशा-न्ताश्चेतिचतुर्विंशतिभूतपरमदेवाश्च वः प्रीयंतां प्रियंताम् ॥धारा ॥१॥

ॐ सम्प्रतिकालजाताः श्रेयस्करस्वर्गावतरणजन्माभिषेक-परिनिष्क्रमणकेवलज्ञाननिर्वाणकल्याणकविभूतिविभूषितमहाभ्यु-दयाः श्रीवृषभाजितसंभवाभिनंदनसुमतिपद्मप्रभसुपार्श्वचन्द्रप्रभ-पुष्पदंत शीतलश्रेयो वासुपूज्य विमलानंतधर्मशांतिकुंथ्वरमल्लि-मुनिसुव्रतनमिनेमिपार्श्ववर्धमानाश्चेति चतुर्विंशतिवर्तमानपरमदे-वाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥२॥

ॐ भविष्यत्काला‍भ्युदयप्रभवाः महापद्म सुरदेव सुप्रभ-स्वयंप्रभ सर्वायुध जयदेवोदयदेव प्रभादेवोदंकदेव प्रश्नकीर्ति जयकीर्ति पूर्णबुद्ध निष्कषाय विमलप्रभ बहल निर्मल चित्रगुप्त समाधिगुप्त स्वयंभू कंदर्प जयनाथ विमलनाथ दिव्यवादानंत-वीर्याश्चेति चतुर्विंशति भविष्यत्परमदेवाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥३॥

ॐ त्रिकालवर्तिपरमधर्माभ्युदयाः सीमंधर युग्मंधर बाहुसुबाहु संजातकस्वयंप्रभ ऋषभेश्वरानंतवीर्यविशालप्रभ वज्रधर चंदानन चंद्रबाहु भुजंगेश्वर नेमप्रभ वीरसेन महाभद्र जयदेवाजितवीर्याश्चेति पंचविदेहक्षेत्रविहरमाणा विंशतिपरम-देवाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥४॥

ॐ वृषभसेनादिगणधरदेवाः वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥५॥

ॐ कोष्टबीजपादानुसारिबुद्धिसंभिन्नश्रोत्रप्रज्ञाश्रमणाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥६॥

ॐ आमर्षक्ष्वेडजल्लविडुत्सर्गसर्वौषधयश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥ धारा ॥ ॥७॥

ॐ जलफलजंघातंतुपुष्पश्रेणिपत्राग्निशिखाकाशचारणाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ।धारा। ॥८॥

ॐ आहाररसवदक्षीणमहानसालयाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥९॥

ॐ उग्रदीप्ततप्तमहाघोरानुपमतपसाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ।धारा॥ ॥१०॥

ॐ मनोवाक्कायबलिनश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥११॥

ॐ क्रियाविक्रियाधारिणश्च वः प्रीयंतां प्रियंताम् ॥ धारा ॥ ॥१२॥

ॐ मतिश्रुतावधिमनःपर्ययकेवलज्ञानिनश्च वः प्रीयंतां प्रीयंताम् ॥धारा॥ ॥१३॥

ॐ अंगांगबाह्यज्ञानदिवाकराः कुंदकुंदाद्यनेक दिगंबर देवाश्च वः प्रीयंतां प्रीयंतां ॥धारा॥ ॥१४॥

इह वान्यनगरग्रामदेवतामनुजाः सर्वेगुरुभक्ताः जिनधर्मपरायणा भवन्तु ॥धारा॥ ॥१५॥

दानतपोवीर्यानुष्ठानं नित्यमेवास्तु ॥धारा॥ ॥१६॥

मातृपितृभ्रातृपुत्रपौत्रकलत्रसुहृद्स्वजनसंबंधिबंधुसहितस्य अमुकस्य ते धनधान्यैश्वर्यबलद्युतियशः प्रमोदोत्सवाः प्रवर्द्धन्ताम् ॥ धारा ॥ ॥१७॥

શાંતિધારા.

तुष्टिरस्तु । पुष्टिरस्तु । वृद्धिरस्तु । कल्याणमस्तु । अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । कर्मसिद्धिरस्तु । इष्टसंपत्तिरस्तु । काममांगल्योत्सवाः संतु । पापानि शाम्यन्तु । घोराणि शाम्यन्तु ।

पुण्यं वर्द्धताम् । धर्मो वर्द्धताम् । श्रीवर्द्धताम् । कुलगोत्रे चाभिवर्द्धताम् । स्वस्ति भद्रं चास्तु । श्रीमज्जिनेंद्रचरणारविंदेष्वानंदभक्तिः सदास्तु । ह्रीं क्ष्वीं हं सः स्वाहा ।

ઉપર પ્રમાણે ભણતાં મંગલ કળશથી જલધારા છોડતા જવી. અને નીચેનું **શાંતિસ્તવન** અથવા **શાંતિપાઠ** ભણવો.

चिद्रूपभावमनवद्यमिमं त्वदीयं,
ध्यायन्ति ये सदुपधिव्यतिहारमुक्तम ।
नित्यं निरंजनमादिमनंतरूपम्,
तेषां महांसि भुवनत्रितये लसंति ॥ १ ॥
ध्येयस्त्वमेव भवपंचतयप्रसार-
निर्नाशकारणविधौनिपुणत्वयोगात् ।
आत्मप्रकाशकृतलोकतदन्यभाव-
पर्यायविस्फुरणकृत्परमोऽसि योगी ॥ २ ॥
त्वन्नाममंत्रघनमुद्धतजन्मजात-
दुःकर्मदावमभिशम्य शुभांकुराणि ।

व्यापादयन्नतुलभक्तिसमृद्धिभाजि-
स्वामिन्यतोऽसि शुभदः शुभकृत्त्वमेव ॥३॥
त्वत्पादतामरसकोषनिवासमास्ते-
चित्तद्विरेफ सुकृती मम यावदीश ।
तावच्च संसृतिजकिल्बिषतापशापः ।
स्थानं मयि क्षणमपि प्रतियाति कच्चित् । ४॥
त्वन्नाममंत्रमनिशं रसनाग्रवर्ति,
यस्यास्तिमोहमदघूर्णननाशहेतु ।
प्रत्यूह राजिकगणोद्भवकालकूट-
भीतिर्हि तस्य किमु संनिधिमेति देव ॥५॥
तस्मात्त्वमेव शरणं तरणं भवाब्धौ,
शांतिप्रदः सकलदोषनिवारणेन ।
जागर्ति शुद्धमनसा स्मरतां यतो मे,
शांतिः स्वयंकरतले रभसाभ्युपैति । ६॥
शांतिः शिरोधृतजिनेश्वर शासनानाम् ।
शांतिः निरंतरमयोभर भाविताताम्,
शांतिः कषायजयजृम्भितवैभवानाम् ,
शांतिः स्वभावमहिमानमुपागतानाम् ॥७॥

જલધારા છોડવી. પછી નીચેનો મંત્ર ભણી વરવધૂના મસ્તક ઉપર પુષ્પાંજલી ક્ષેપણ કરવી.

ॐ ह्राँ ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ ह्रः असिआउसा अर्हत्सिद्धाचार्यो-
पाध्यायसाधवः शांतिं पुष्टिं कुरु कुरु स्वाहा ।

પુષ્પાંજલી આપવી. પછી નીચેનો શ્લોક બોલી વરવધૂ પાસે અર્ઘ અપાવવા.

जयजय जिनराज त्वद्गुणान्को व्यनक्ति ।
यदि सुरगुरुरिन्द्रः कोटिवर्षप्रमाणम् ।
वदितुमभिलषेद्वा पारमाप्नोति नो चेत् ।
कति च यह मनुष्याः स्वल्पबुद्ध्या समेताः ॥
ॐ ह्रीं श्री अर्हदादिसप्तदशमंत्रेभ्यः अर्घ्यम् ।

પછી નીચેનો શ્લોક ભણી વરવધૂ અને અથવા તેમને બદલે ગૃહસ્થાચાર્ય નીચેનો મંત્ર ભણીને વરવધૂ પર પુષ્પાંજલિ ક્ષેપણ કરે.

जगति शान्तिविवर्धनमहसां, प्रलयमस्तु जिनस्तवनेन मे ।
सुकृतबुद्धिरलं क्षमया युतो जिनवृषो हृदये तव वर्तनाम् ॥

શાંતિપાઠ.

(શાંતિપાઠ ભણતાં બને હાથે પુષ્પવૃષ્ટિ કરવી.)

शांतिजिनं शशिनिर्मलवक्त्रं, शीलगुणव्रतसंयमपात्रम् ।
अष्टशतार्चितलक्षणगात्रं नौमि जिनोत्तममम्बुजनेत्रम् ॥

पंचममीप्सितचक्रधराणां, पूजितमिन्द्रनरेन्द्रगणैश्च ।
शांतिकरं गणशांतिमभीप्सुः षोडशतीर्थकरं प्रणमामि ॥

दिव्यतरुःसुरपुष्पसुवृष्टिर्दुंदुभिरासनयोजनघोषौ ।
आतपवारणचामरयुग्मे यस्य विभाति च मंडलं तेजः ॥

तं जगदर्चितशांतिजिनेंद्रं, शांतिकरं शिरसा प्रणमामि ।
सर्वगणाय तु यच्छतु शान्ति मह्यमरं पठते परमां च ॥

વસંતતિલકા.

येऽभ्यर्चिता मुकुटकुंडलहाररत्नैः
शक्रादिभिः सुरगणैस्तुतपादपद्माः ।
ते मे जिनाः प्रवरवंशजगत्प्रदीपा-
स्तीर्थंकराः सततं शांतिकरा भवन्तु ॥

ઇંદ્રવજ્રા.

संपूजकानां प्रतिपालकानां यतीन्द्रसामान्यतपोधनानाम् ।
देशस्य राष्ट्रस्य पुरस्य राज्ञः करोतु शान्तिं भगवान् जिनेन्द्रः ।

સ્રગ્ધરા.

क्षेमं सर्वप्रजानां प्रभवतु बलवान् धार्मिको भूमिपालः ।
काले काले च सम्यग्वर्षतु, मघवा व्याधयो यान्तु नाशम्
दुर्भिक्षं चौरमारी क्षणमपि जगतां मास्मभूज्जीवलोके ।
जैनेंद्रं धर्मचक्रं प्रभवतु सततं सर्वसौख्यप्रदायि ॥

અનુષ્ટુપ.

प्रध्वस्तघातिकर्माणः केवलज्ञानभास्कराः ।
कुर्वन्तु जगतः शान्तिं वृषभाद्या जिनेश्वराः ॥

પ્રાર્થના.

प्रथमं करणं चरणं द्रव्यं नमः ।
शास्त्राभ्यासो जिनपतिनुतिः संगतिः सर्वदार्यैः ।
सद्वृत्तानां गुणगणकथा दोषवादे च मौनम् ॥
सर्वस्यापि प्रियहितवचो भावना चात्मतत्वे ।
संपद्यतां मम भवभवे यावदेतेऽपवर्गः ॥

આર્યા.

तवपादौ मम हृदये मम हृदयं तव पदद्वये लीनम् ।
तिष्ठतु जिनेन्द्र तावद्यावन्निर्वाणसम्प्राप्तिः ॥
अक्खर पयत्थहीणं मत्ताहीणं च जं मए भणीयम् ।
तं खम्मउ णाणदेव य मज्झवि दुक्खक्खयं दिंतु ॥
दुक्खक्खओ कम्मक्खओ समाहिमरणं च बोहिलाहो य ।
मम होउ जगतबंधव तव जिनवर चरणसरणेण ॥

વિસર્જન.

ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि शास्त्रोक्तं न कृतं मया ।
तत्सर्वं पूर्णमेवास्तु त्वत्प्रसादाज्जिनेश्वर ॥
आह्वानं नैव जानामि नैव जानामि पूजनम् ।
विसर्जनं न जानामि क्षमस्व परमेश्वर ॥
मंत्रहीनं क्रियाहीनं द्रव्यहीनं तथैव च ।
तत्सर्वं क्षम्यतां देव रक्ष रक्ष जिनेश्वर ॥
आहूता ये पुरा देवा लब्धभागा यथाक्रमम् ।
ते मयाऽभ्यर्चिता भक्त्या सर्वे यान्तु यथास्थितिम् ॥

ॐ ह्रीं अस्मिन् विवाहमांगल्यकर्मणि आहूयमानदेवगणाः स्वस्थानं गच्छन्तु । अपराधक्षमापनं भवतु । પુષ્પાંજલિ.

આ પછી વરની સાસુ અથવા સૌભાગ્યવંતી સ્ત્રી અક્ષત સાથે થાળમાં ચોમુખ દીપક રાખી હર્ષપૂર્વક વરવધૂની આરતી કરે.

ભસ્મગ્રહણ મંત્ર.

ॐ भगवतां महापुरुषाणां तीर्थंकराणां तद्देशाना (तदादेशानां) गणधराणां शेषकेवलीनां पाश्चात्यकेवलीनां भवनवासिनामिंद्राः व्यन्तरज्योतिष्का इन्द्राः कल्पाधिपा इन्द्राः संभूय सर्वेऽप्यागता अग्निकुंडके चतुरस्रत्रिकोणवर्तुलके वा अग्नींद्रस्य मौलेरुद्भूतं दिव्यमग्निं तत्र प्रणीतेन्द्रादीनां तेषां गार्हपत्याहवनीयौ दक्षिणाग्निरिति नामानि त्रिधा विकल्प्य हि श्रीखण्डदेवदार्वाद्यैस्तरां प्रज्वाल्य तानर्हदादिमूर्तीन रत्नत्रयरूपान्विचित्योत्सवेन महता संपूज्य प्रदक्षिणीकृत्य ततः दिव्यं भस्ममादाय ललाटे दोःकण्ठे हृदये समालभ्य प्रमोदेन तद्वदिदानीं तानग्नीन हुत्वा दिव्यैर्द्रव्यैस्तस्मात्पुण्यं भस्मं समाहृतमनयोर्दम्पत्योश्च भव्येभ्यः सर्वेभ्यो दीयते ततः श्रेयो विधेयात। कल्याणं कुर्यात। सर्वाण्यपि भद्राणि प्रदेयात। सद्धर्मश्रीबलायुरारोग्यैश्वर्याभि वृद्धिरस्तु।

ॐ रत्नत्रयार्चनमयोत्तमहोमभूति-
र्युष्माकमावहतु पावन दिव्यभूतिम्॥
त्रैलोक्यराज्यविषयां परमां विभूतिम्।
भस्मप्रदानविधिरेष मया विहितः॥

ભસ્મ કપાળે, હૃદયે તથા કંઠે લગાડવી.

ગૃહસ્થાચાર્યનો આશીર્વાદ.

आरोग्यमस्तु चिरमायुरथो शचीव,
शक्रस्य शीतकिरणस्य च रोहिणी व।

मेघेश्वरस्य च सुलोचनिका यथैषा,
भूयात्तवेप्सितसुखानुभवौघदात्री ॥१॥

श्रीशांतिरस्तु शिवमस्तु जयोऽस्तु नित्य-
मारोग्यमस्तु तव पुष्टिसमृद्धिरस्तु ।
कल्याणमस्तु शुभमस्त्वभिवृद्धिरस्तु ।
दीर्घायुरस्तु कुलगोत्रधनं सदास्तु ॥२॥

जीवन्तु संयमसुधारसपानतृप्ताः ।
नन्दन्तु सिद्धसहजोदय सुप्रसन्नाः ॥
सिद्ध्यन्तु सिद्धसुखसंगकृता नियोगा-
स्तीव्रास्तपन्तु जगतां त्रितयेऽर्हदाज्ञाः ॥३॥

मनोरथाः सन्तु मनोज्ञसंपदः ।
सत्कीर्तयः सम्प्रति संभवन्तु ।
व्रजन्तु विघ्नानि धनं बलिष्ठम् ।
जिनेश्वर श्रीपदपूजनाद्वै ॥४॥

વરવધૂપર પુષ્પ ફેંકવાં. વરવધૂ આચાર્યને નમસ્કાર કરે.

सुचिरं जीविता देवा जयतादभिनन्दतात् ।
प्रसादस्य पुनश्चास्मान्नसतान्माभिरक्षतात् ॥१॥

ઉપરનો શ્લોક બોલી સર્વ શાન્તિને અર્થે પુષ્પોને ચારે દિશાઓમાં આચાર્ય નાંખે. પછી વરવધૂને તેમનાં સગાંસંબંધીઓ તરફથી ચાંલ્લો ભેટ વગેરે રિવાજ હોય તો આપવાં. પછી વરવધૂને રજા આપવી. વરવધૂ દેહેરાસરમાં કંઇક નગદ ભેટ મૂકે ને દર્શન કરે. પછી જાનીવાસે જાય. ત્યાં વરની માતા વરવધૂને પોંખી લે. વરવધૂ ગયા

પછી આચાર્યે શ્રી વિનાયક યંત્રને દેહેરાસરમાં લઇ જઇ પધરાવવું. વર સગા સંબધીઓ જુહાર કરે ને વધૂ વડીલોને નમન કરે. વડીલો વધૂને રિવાજ મુજબ શિરપાવ આપે.

ચૈત્ય-વંદના.

લગ્નના બીજે દિવસે વરવધૂ સર્વે જાનૈયાઓ સાથે સર્વે જૈન મંદિરોમાં દર્શન કરવા જાય ને યથાશક્તિ ચાર પ્રકારનાં દાન કરે.

વરોઠી.

લગ્નને બીજે દિવસે વરનો પિતા પંચોના રિવાજ પ્રમાણે વરોઠીનું જમણ આપે.

ગઠજોડા (છેડાબંધન) તથા કંકણ મોચન.

દેવશાસ્ત્ર ગુરૂનો અર્ઘ આપી નીચેનો શ્લોક ભણી જાનીવાસે કે શ્વસુરના ઘેર છેડા તથા કંકણ છોડવા.

देवेन्द्रवृन्दसमुखैः परिसेव्यपादो ।
मोक्षस्य सौख्यकथकः परमात्मरूपः ।
संसारवारिधितटोद्भूतसौख्यभारो ।
दद्यात्स वो जिनपतिः शिवसौख्यधामः ।

છેડાબંધણામાં બાંધેલા પૈસા વધૂને આપવા.

પહેરામણી.

જાનને વિદાય કરતા પહેલાં પહેરામણી આપવી. કન્યાનો પિતા પોતાના જમાઇ તથા તેના સગાસંબંધીઓને પોતાને ત્યાં નિમંત્રણ આપી તેમને પોતાની શક્તિ અનુસાર ભેટ વગેરે આપે છે તેને પહેરામણી આપી કહે છે તથા તેજ વખતે કન્યાને આપવાનાં દ્રવ્ય, વસ્ત્ર, વાસણ વગેરે યથાશક્તિ આપે છે.

થાપા અગર જુહારપદ્ધતિ.

પહેરામણી થઈ રહ્યા પછી તથા જાન વિદાય કરતાં પહેલાં વરવધૂ ગામમાં સર્વેની વિદાય લેવા જુહાર કરવા જાય છે. એક થાળીમાં કુંકમ પાણીમાં ઓગાળેલું લઇ પ્રથમ જિન મંદિરે જઈ વર વધૂ બંને મંદિરના બારણાની જમણી સાખે પોતાના બંને હાથ કુંકુમવાળા કરી લગાવે છે તેવીજ રીતે જાનીવાસે તથા વરના શ્વસુરના ઘેર તથા અન્ય ગૃહસ્થોને ઘેર બારણાની સાખે કંકુવાળા હાથ લગાવે છે, તેને થાપા દીધા કહે છે.

વિદાય.

જાન નીકળવાની વખતે વરે પોતાના શ્વસુરના ઘેર જવું, ત્યાંથી વરવધૂએ મંગલ ગીત ગાતી સૌભાગ્યવંતી સ્ત્રીઓ સાથે ગાજતે વાજતે નીકળવું ને વાહનમાં આવી બેસવું. વિદાય વખતે કન્યાની માતાએ પોતાની પુત્રીને શિખામણ આપવી ને વિદાય આપવી.

વરવધુ જો એકજ સ્થાનના હોય તો ત્યાંના રીવાજ પ્રમાણે વિદાય આપવી.

કન્યાનું રજસ્વલા વખતનું કર્તવ્ય.

લગ્નનાં દિવસોમાં જો કન્યા રજસ્વલા થાય તો લગ્ન બંધ રાખવું ત્રણ રાત્રિ ગયા પછી કન્યા શુદ્ધ થયે લગ્ન કરવું પરંતુ લગ્નના મુહુર્તના વખતે વેદી પર કળશની સ્થાપના કરી દેવી.

સમાપ્ત.

